

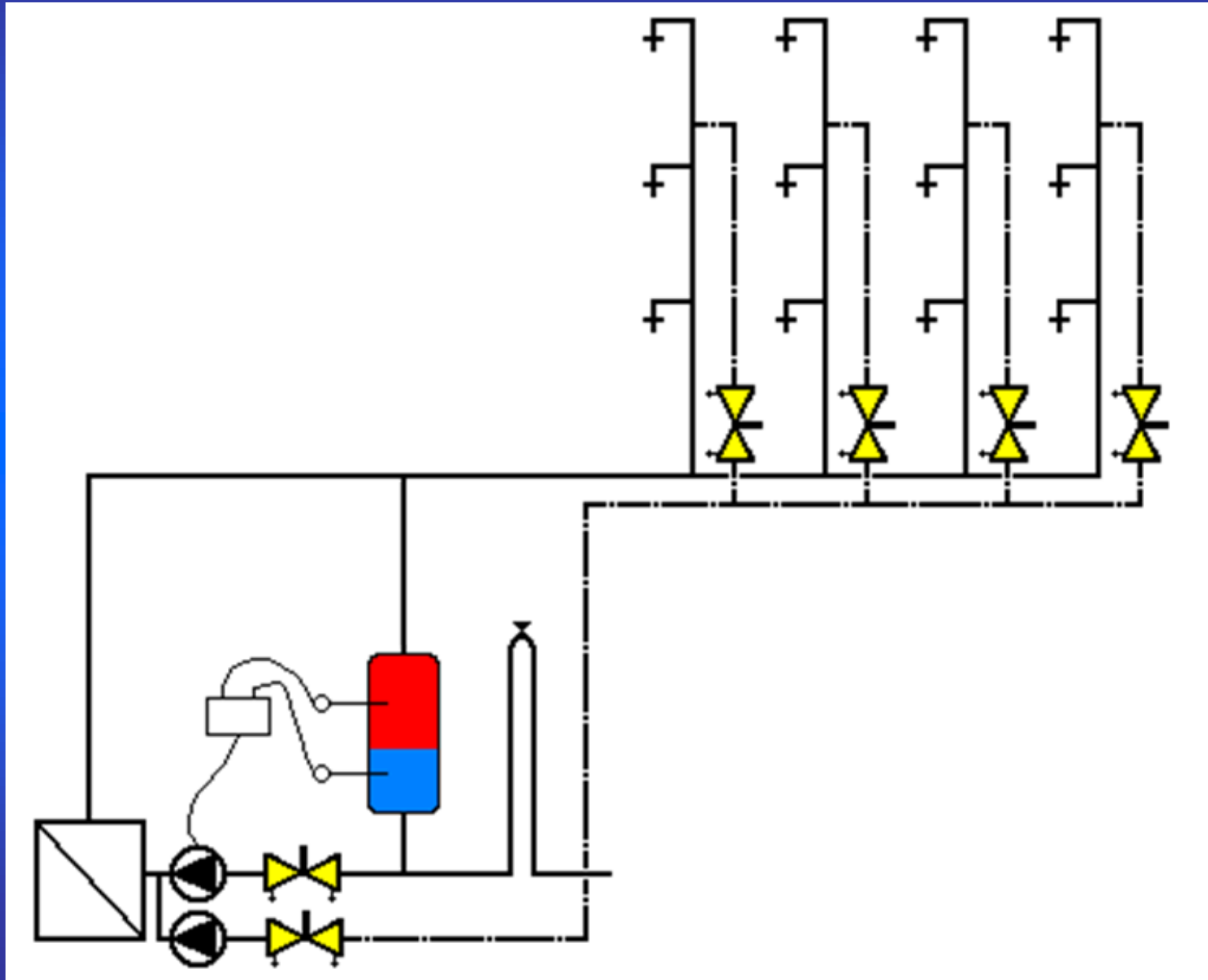
Dr. Szánthó Zoltán
egyetemi docens
BME Épületgépészeti és Gépészeti Eljárástechnika Tanszék
szantho@egt.bme.hu

HMV cirkuláció
Gyakori kialakítási, méretezési és
üzemeltetési hibák
Legionella baktériumok a HMV
rendszerekben

Magyar Mérnöki Kamara Energetika Tagozat
Szakmai Továbbképzés
2021. május 10. Budapest

HMV cirkuláció

HMV rendszer kialakítása párhuzamos tárolóval

A cirkulációs hálózat kiépítése

- az ellátási komfort érdekében
- higiéniai szempontok (Legionella)
- elengedhetetlen a mérés szerinti elszámoláshoz
- gazdasági megfontolásból

nagyobb beruházási költség
szivattyúzási munka
nagyobb hőveszteség

a kifolyatott víz és
hőtartalmának költsége

A meglévő cirkulációs rendszerek helyes üzemeltetésével
jelentős üzemeltetési költség takarítható meg!

A cirkulációs rendszer működése jelentős többlet-hővesztést okoz

Példa:

45 lakásos társasház

csak alapvezetéki cirkuláció

(el lehetett hagyni a beszabályozást)

napi 168 MJ HMV hőfelhasználás

napi 76 MJ cirkulációs hővesztés (45,2%)

A cirkulációs hővesztés a rendszer állapotától és üzemeltetésétől függően a teljes HMV hőfelhasználás 20-66%-a is lehet.

A cirkuláció hiánya miatti vízvesztés költsége lényegesen nagyobb lehet.

A hőszigetelés hatása

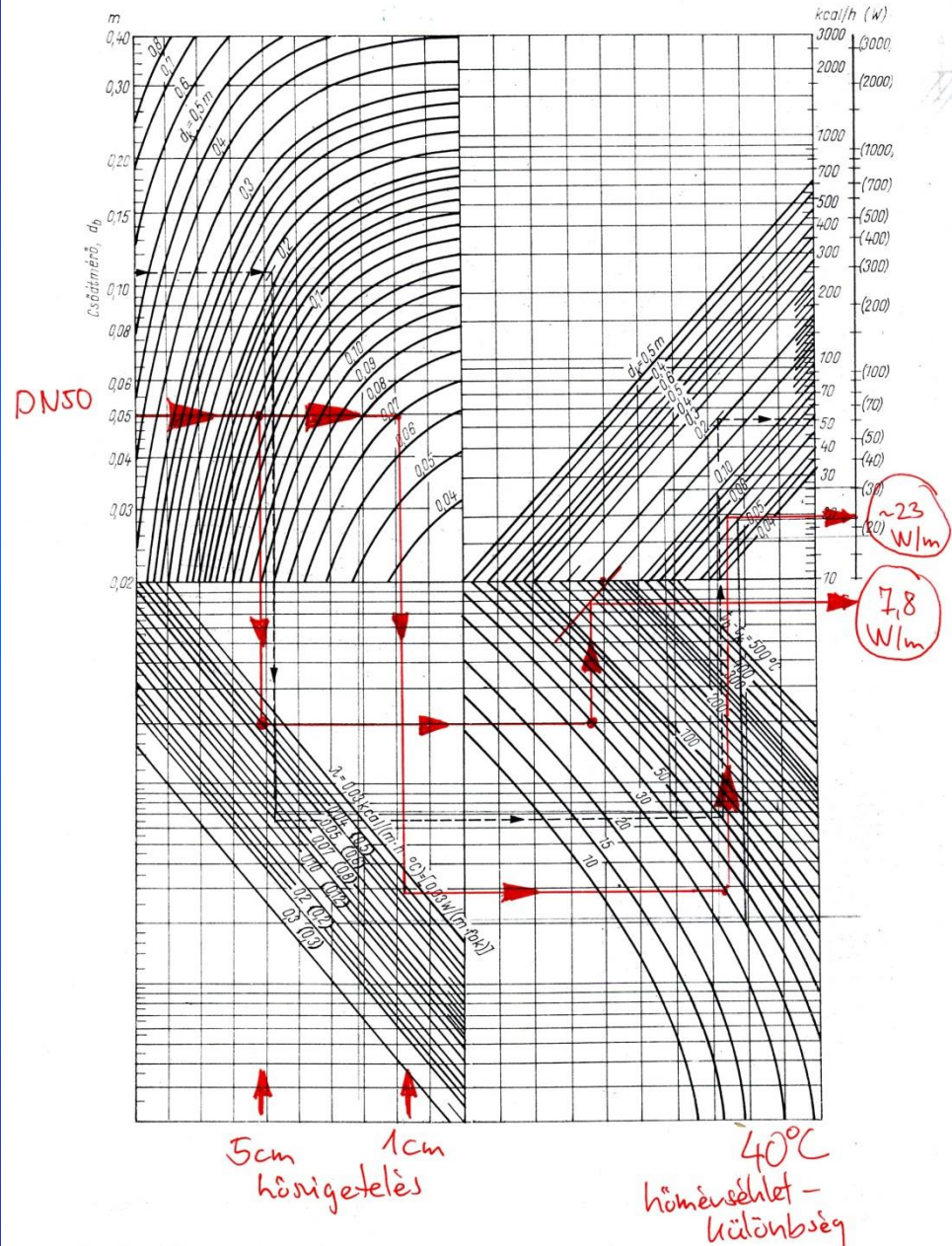
DN50 hga
1 cm → 5 cm szigetelés

2,3 kW → 0,78 kW
hőveszteség

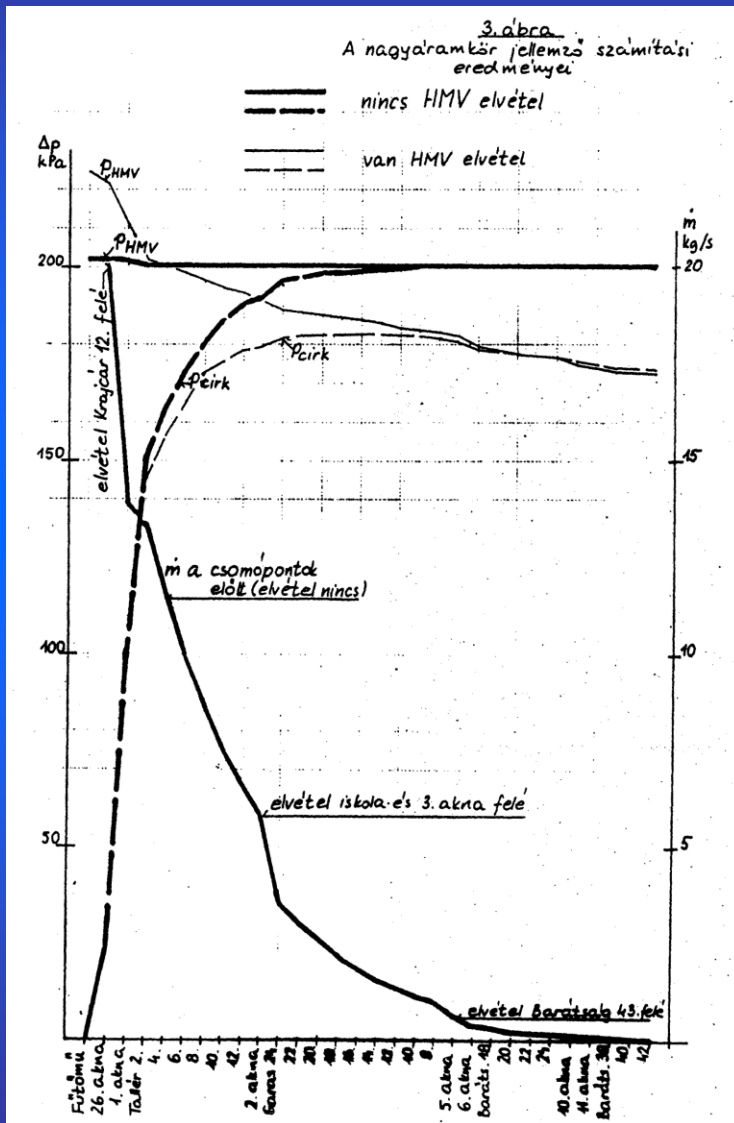
198,7 → 67,4 MJ/nap
hőveszteség

kb. 3 hónap megtérülés

2.1.9. Szigetelt csövezetek hővesztése nyugvó környezeti levegőben

A hidraulikai beszabályozás elmaradásának következményei

- cirkulációs tömegáram rövidre záródik a közeli ágakon
- elégtelen cirkulációs tömegáram, ezért súlyos hőmérsékletpanaszok a távolabbi felszállókon
- a szükséges HMV hőmérséklet esetleg még kifolyatással sem érhető el
- lehetetlen a mérés szerinti elszámolás
- energia- és ivóvíz pazarlás

A cirkulációs panaszok orvoslásának lehetőségei

- **a HMV hőmérséklet emelése**

- vízkövesedés kockázata
- hőveszteségek növekedése

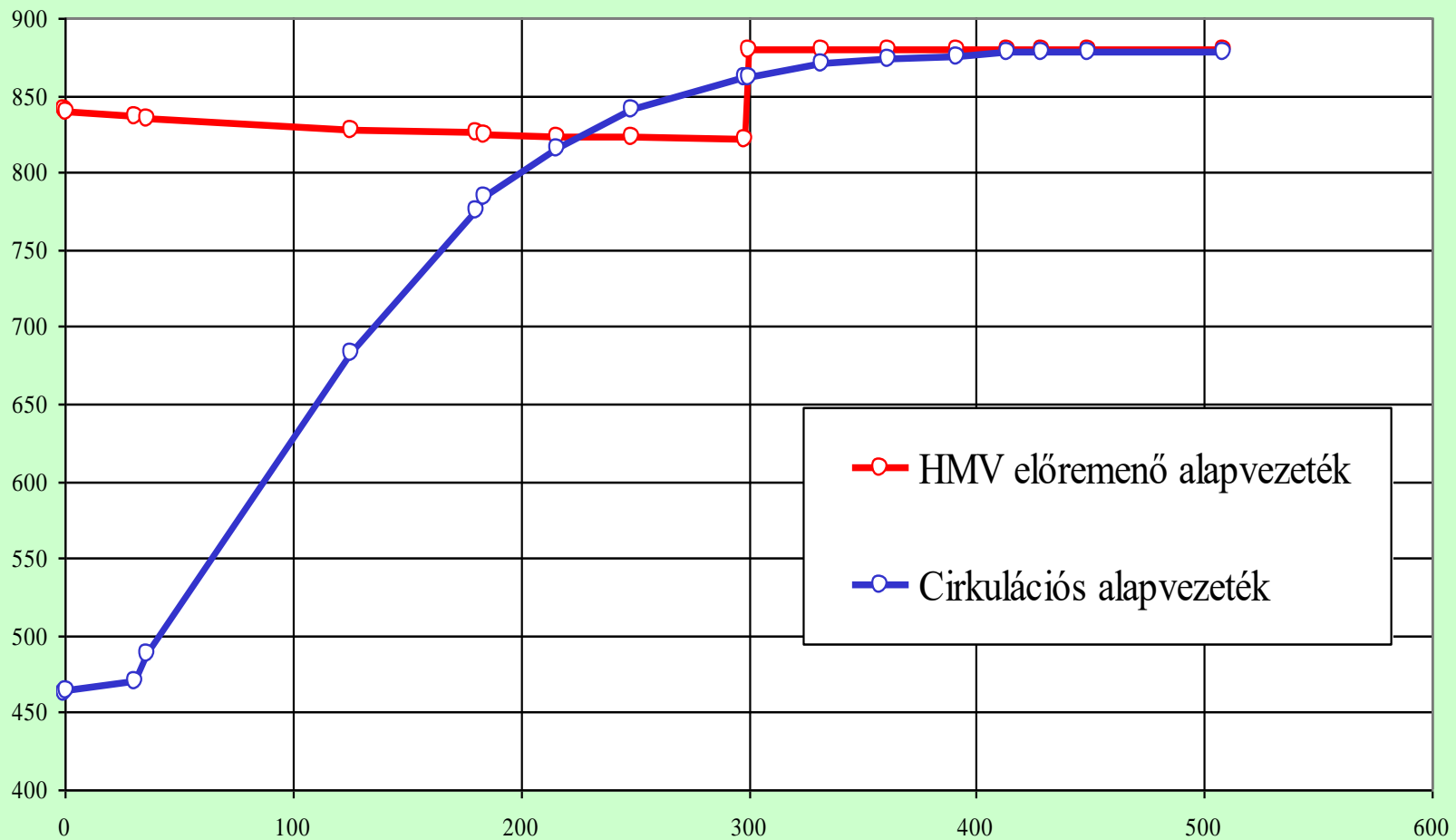
- **nagyobb teljesítményű cirkulációs szivattyú beépítése**

- eredmény csak „puha” rendszerekben
- a megnövekedett térfogatáram jelentős része lekering a közeli felszállókon (a térfogatáram az emelőmagasság négyzetgyökével arányosan, a keringetési munka a térfogatáram köbével arányosan növekszik)
- nagyobb szivattyúzási költség – a kritikus fogyasztó helyzete érdemben alig javítható

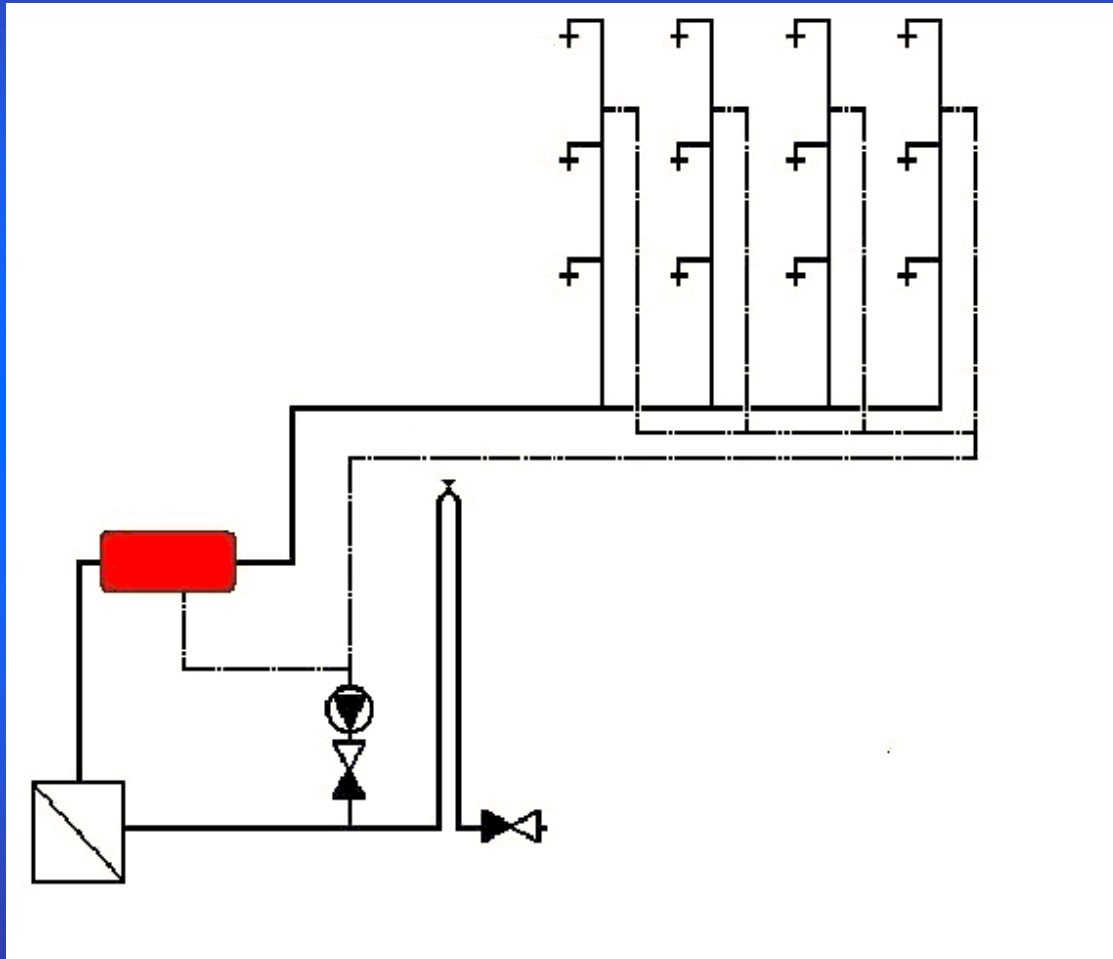

• serkentőszivattyú beépítése

minimális eredmény; súlyos panaszok a szivattyú közelébe eső egyes felszállókon

• Tichelmann-kapcsolás

- az előremenő és cirkulációs vezetékek eltérő mérete miatt az egyes felszállók áramköreinek ellenállásában jelentős különbség van
- a legkedvezőtlenebb helyzetbe a legközelebbi felszálló kerül
- nem ad megoldást az elmaradt beszabályozásból eredő problémákra

- **beszabályozás**

- fojtószakaszokkal
- fojtótárcsával
- beszabályozó szelepekkel
- termosztatikus cirkulációs szelepekkel

- **a cirkulációs alapvezeték méretének növelése, a cirkulációs felszállók méretének csökkentése**

- már a felszállók ellenállásának egységes növelésével jelentős javulás érhető el
- eleve kevésbé kritikusak a kisebb átmérőjű cirkulációs felszállóval szerelt épületek („a cirkulációs vezeték mérete egy, vagy két lépcsővel kisebb, mint a HMV előremenőé”)

Cirkulációs hálózat méretezése a DVGW W553 szerint

a DIN 1988 1988-as és korábbi változatai szerint méretezett cirkulációs rendszerekben (az előremenő vezeték térfogatának óránként háromszoros átkeringetése) ellátási problémák léptek fel

olyan méretezési eljárás volt szükséges, aminek nincsen irreálisan nagy számítási igénye

gyors - egyszerűsített - részletes
méretezési eljárások

Feltétel: a HMV és cirkulációs vezetéseken a
„Heizungsanlagenverordnung” szerinti hőszigetelés

Gyors méretezési eljárás a DVGW W553 szerint

Egyszerű méretezés egy- és kétlakásos családi házak és számára

- Ha
- az összes HMV előremenő hossza rövidebb, mint 30 m;
  - a leghosszabb cirkulációs vezeték rövidebb, mint 20 m,
- akkor
- a cirkulációs vezetékek belső átmérője legyen legalább 10 mm
  - a cirkulációs szivattyú névleges mérete DN15
  - a szivattyú térfogatárama 200 l/h 10 kPa nyomáskülönbség mellett
  - hidraulikai beszabályozás nem szükséges

Egyszerűsített és részletes méretezési eljárás

A kettő egymás alternatívájaként alkalmazható

Egyszerűsített eljárás:

elhanyagolások az egyszerűbb számítás érdekében

az eredmény túlméretezés

Részletes eljárás:

nagyobb számítási igény

pontos eredmény

kisebb méretű berendezés

kisebb energiafelhasználás

Számítás a DIN 1988-300 szerint I.

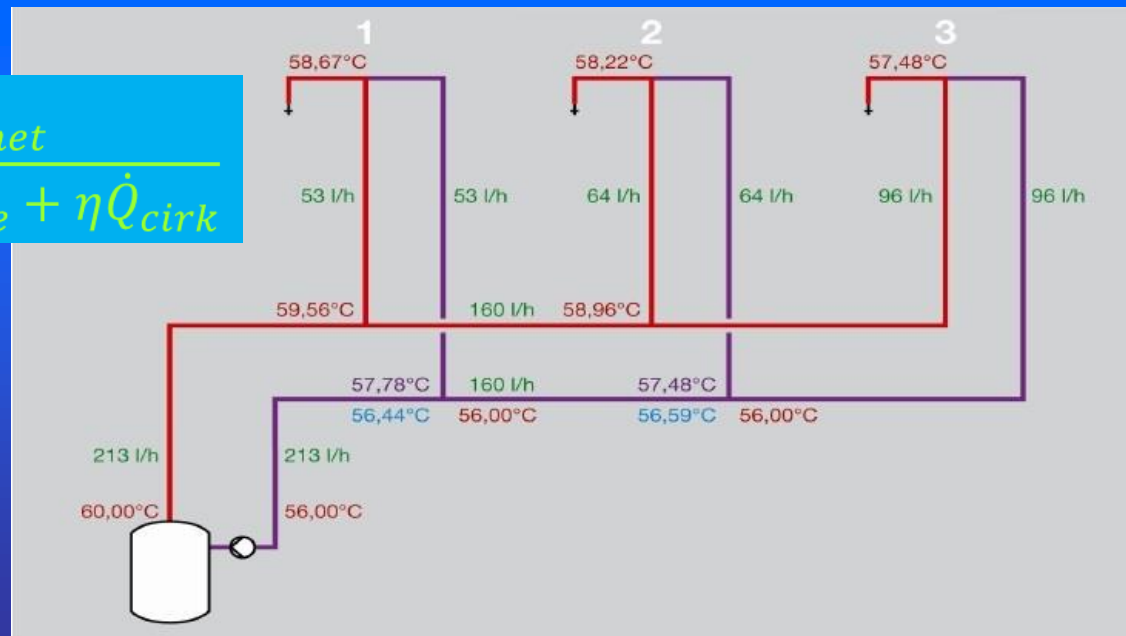
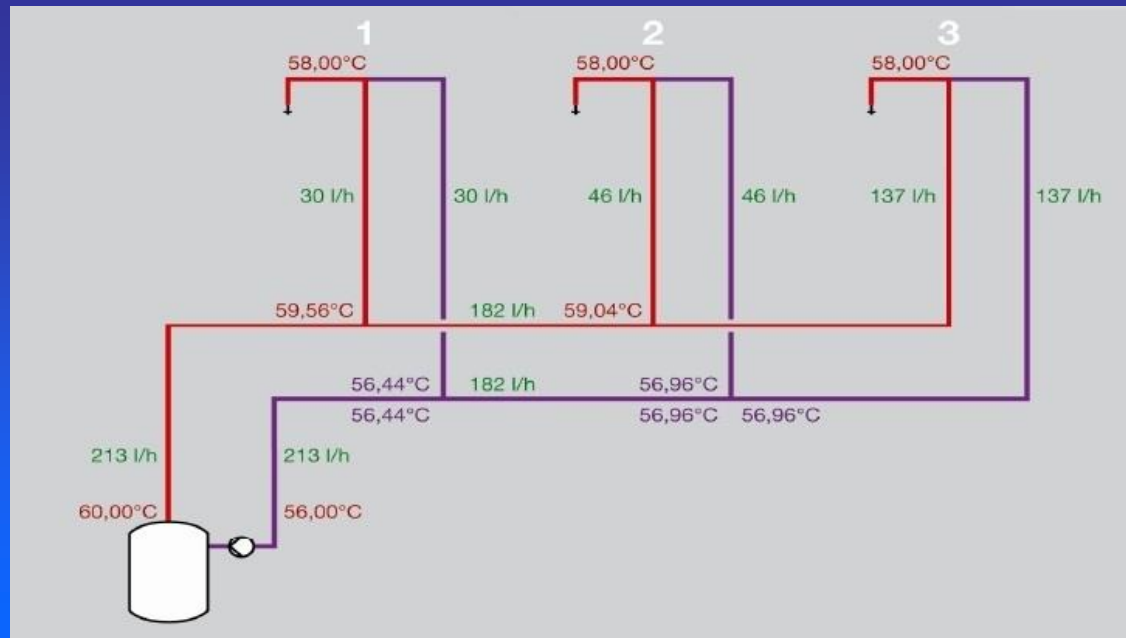
- a cirkulációs rendszer méretezését 2012 óta ismét a DIN 1988 szabályozza
- a gyors és egyszerűsített eljárásokat a DIN 1988-300 már nem tartalmazza (túlméretezés elkerülése)
- lehetőség egy új „hosszúkeverési” számítási eljárás alkalmazására → még kisebb berendezésméret, kisebb cirkulációs igény változatlan hőmérséklet határok és higiéniai körülmények között
- a számítás elve és menete lényegében nem változik (méretezés a HMV előremenő 2°C lehűlésére – mint a korábbi „egyszerűsített” eljárás során)

Méretezés a „hosszákeverési” eljárás szerint

$$\dot{m}_{\text{átmenet}} = \dot{m}_{be} \frac{\dot{Q}_{\text{átmenet}}}{\dot{Q}_{\text{átmenet}} + \dot{Q}_{le} + \eta \dot{Q}_{cirk}}$$

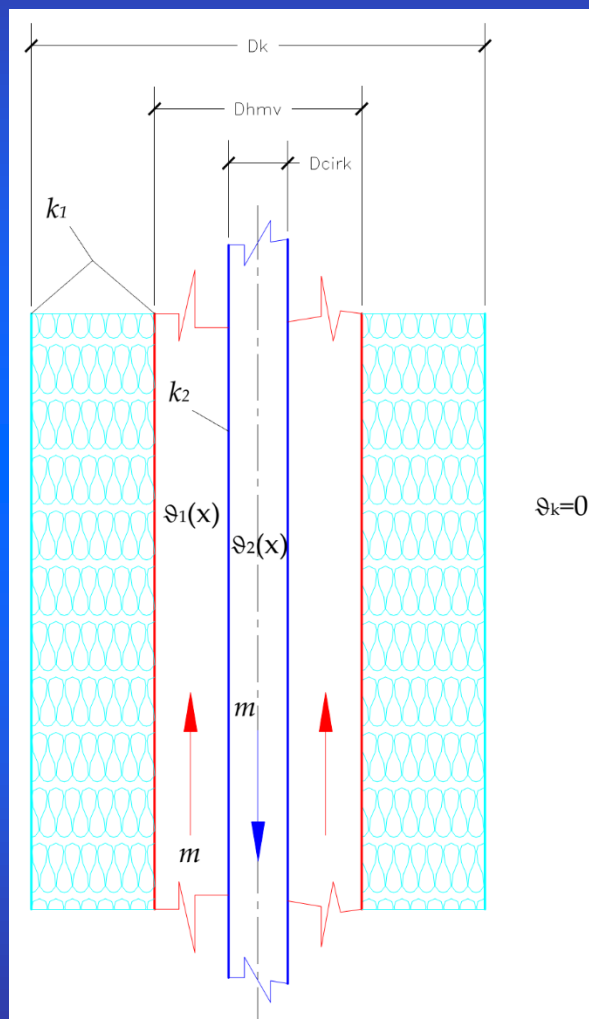
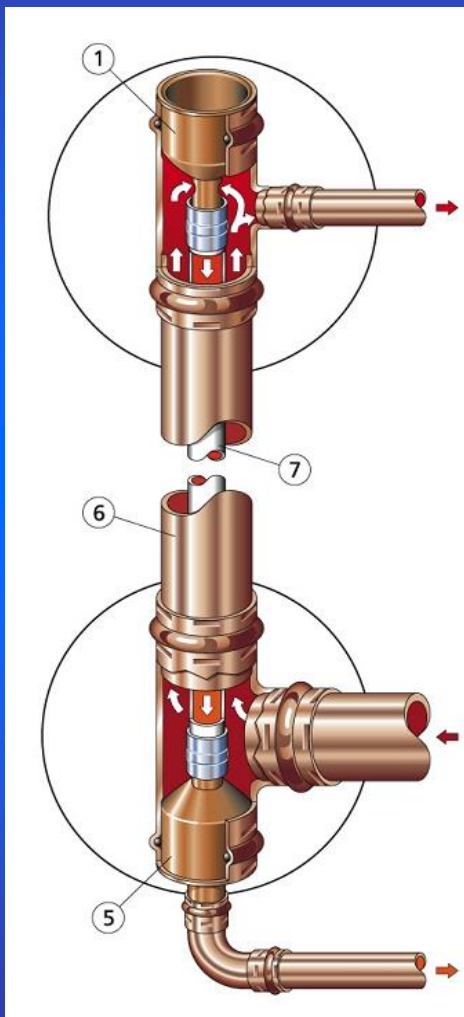
$$\dot{m}_{le} = \dot{m}_{be} - \dot{m}_{\text{átmenet}}$$

forrás: Prof. Klaus Rudat előadása
2012. szeptember 26. Graz

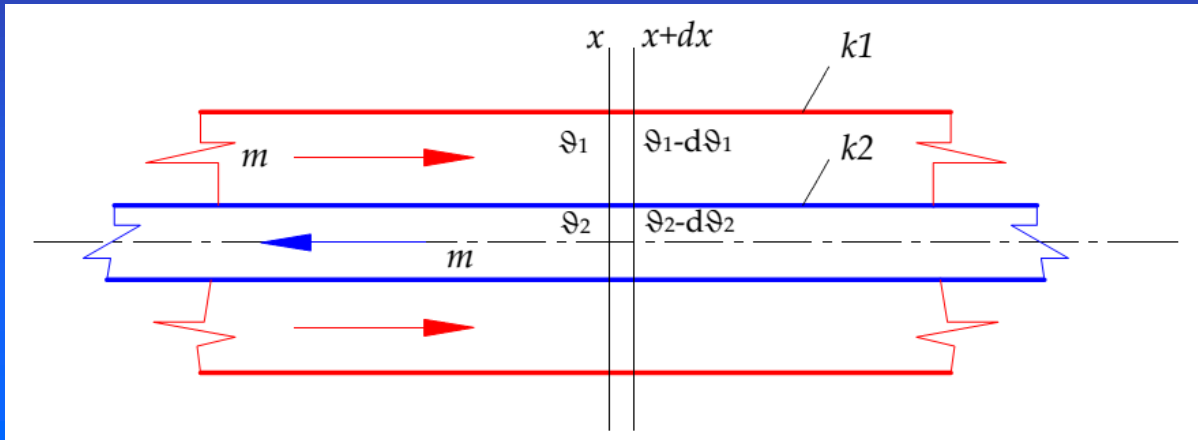

„Cső a csőben” cirkuláció

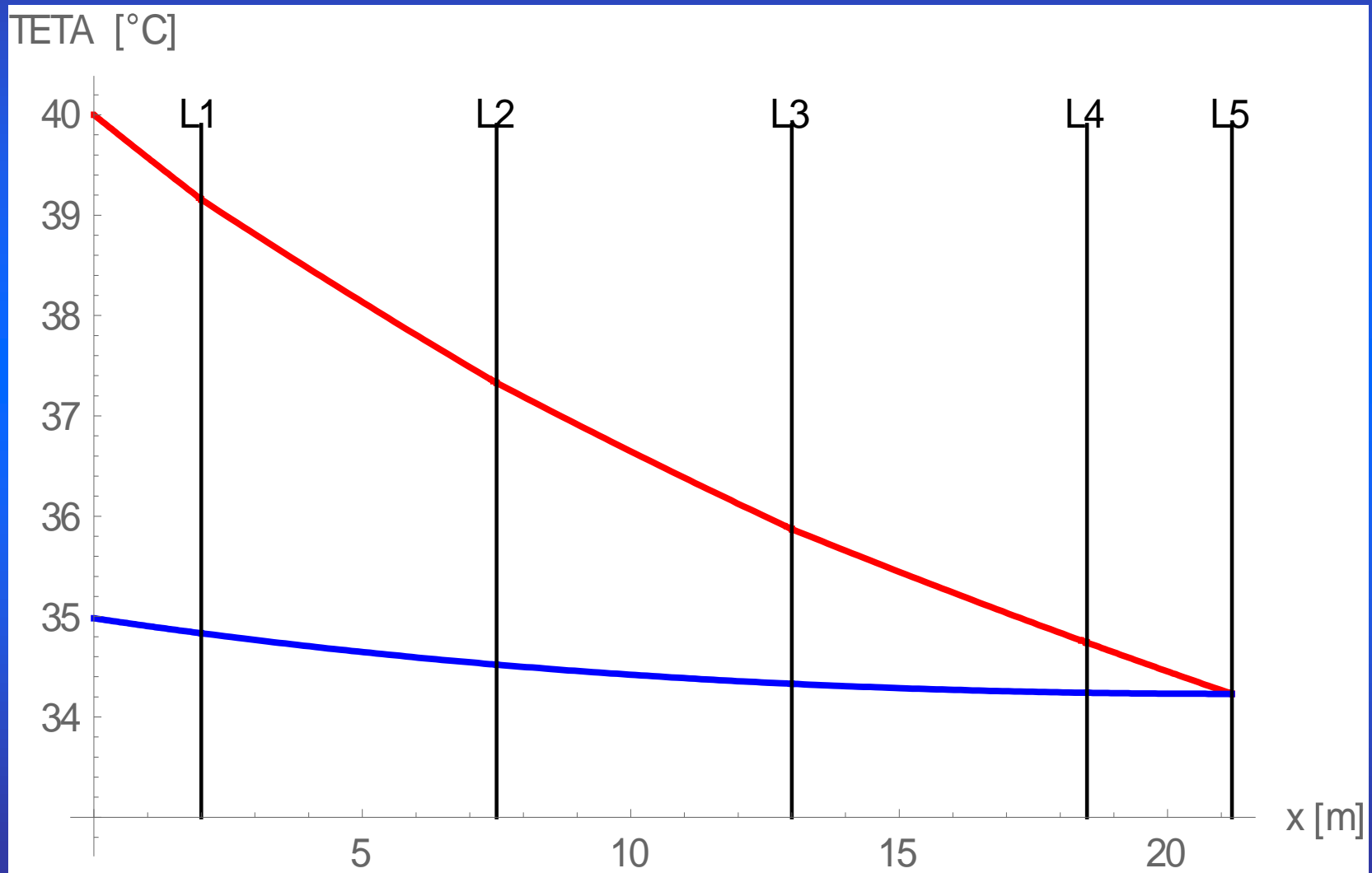
Méretezés

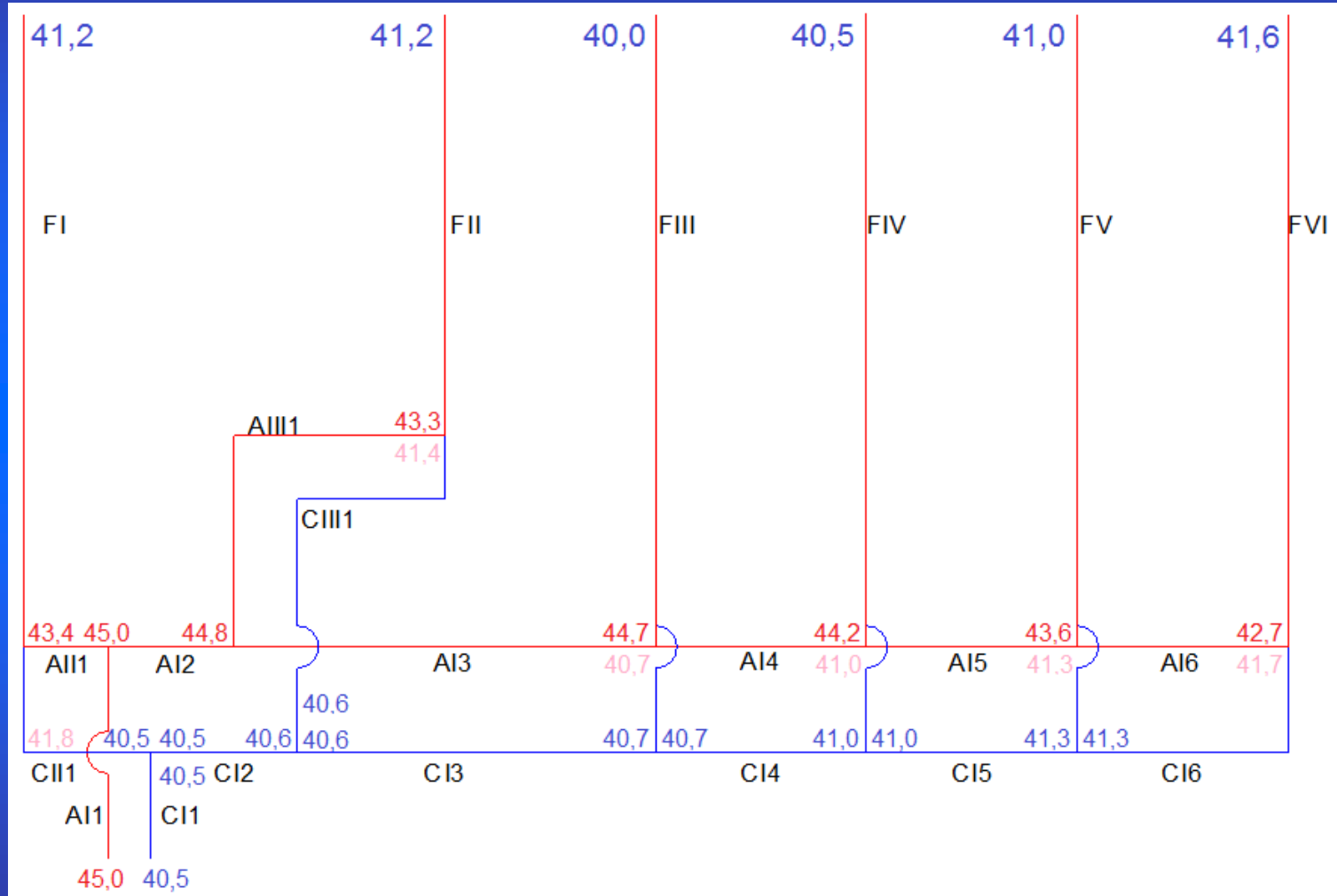
$$\begin{aligned} \dot{m} \cdot c \cdot d\vartheta_1 &= -k_1 \cdot \vartheta_1(x) \cdot dx - k_2 \cdot (\vartheta_1(x) - \vartheta_2(x)) \cdot dx \\ -\dot{m} \cdot c \cdot d\vartheta_2 &= k_2 \cdot (\vartheta_1(x) - \vartheta_2(x)) \cdot dx \end{aligned}$$

Peremfeltételek!

Hőmérséklet-eloszlás egy mintarendszer mértékadó ágában

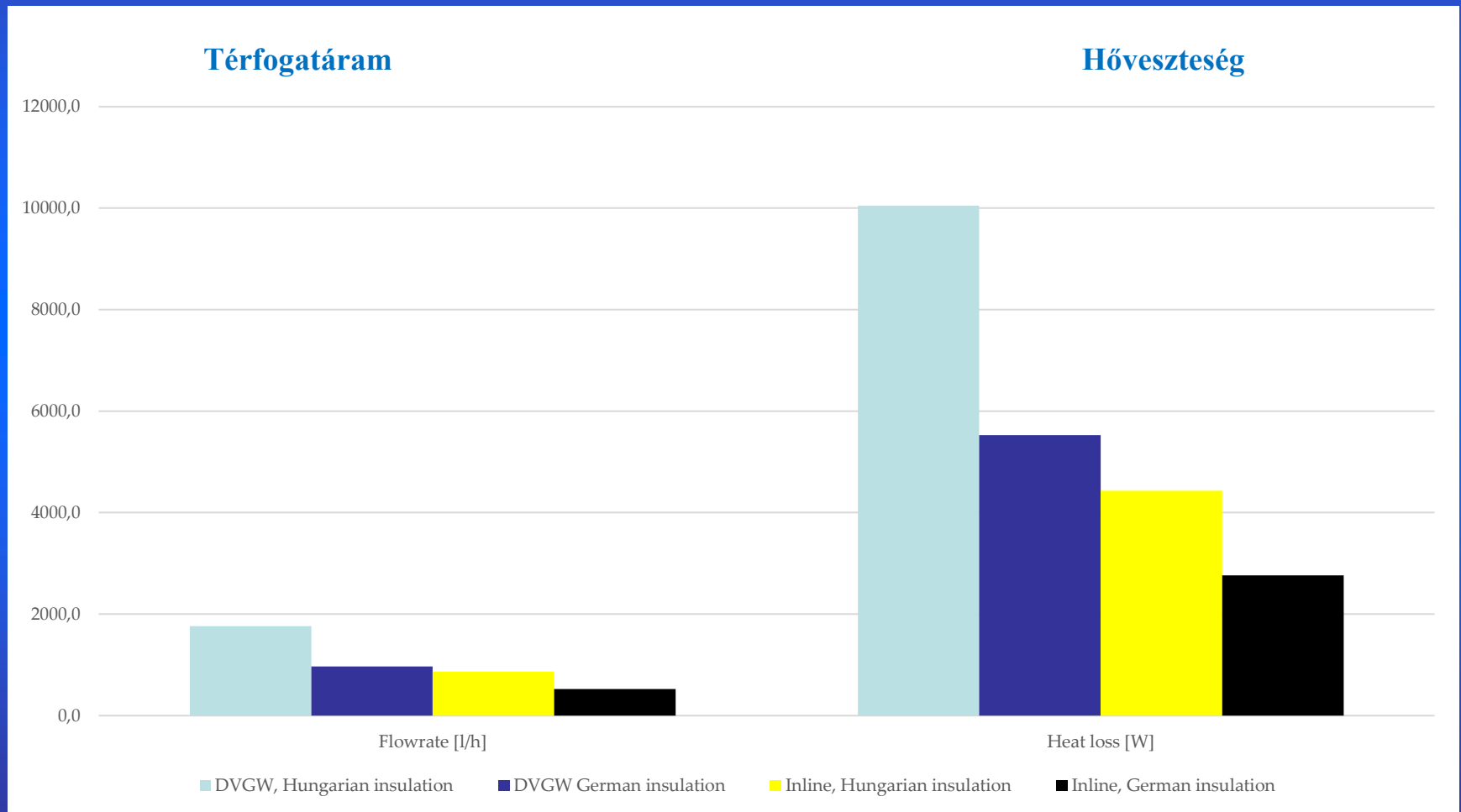

Esettanulmány

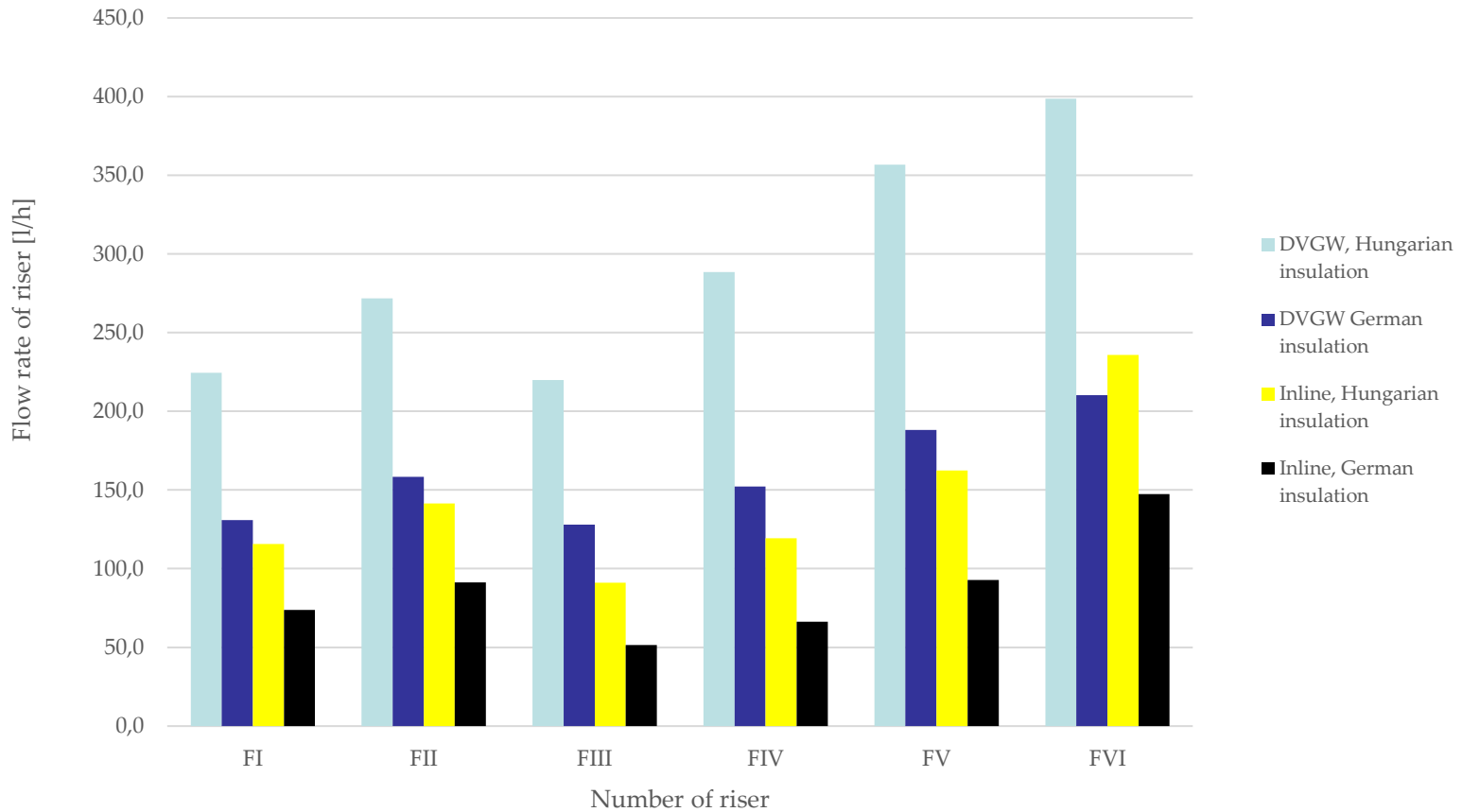
Esettanulmány II.

ugyanazon rendszer hagyományos és „cső a csőben” cirkulációval,
„magyar” és „német” hőszigeteléssel

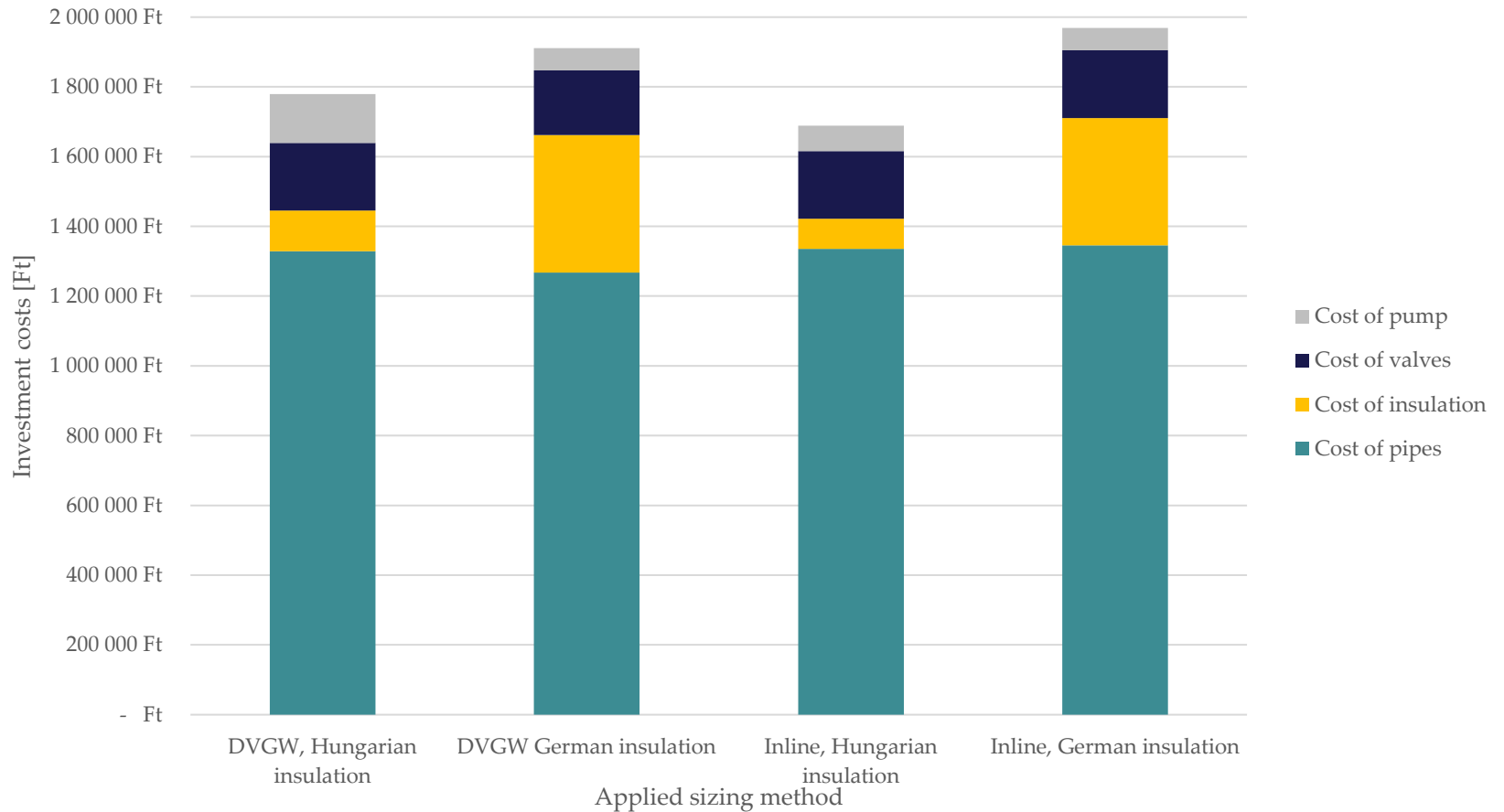
Esettanulmány III.

A felszállók térfogatárama

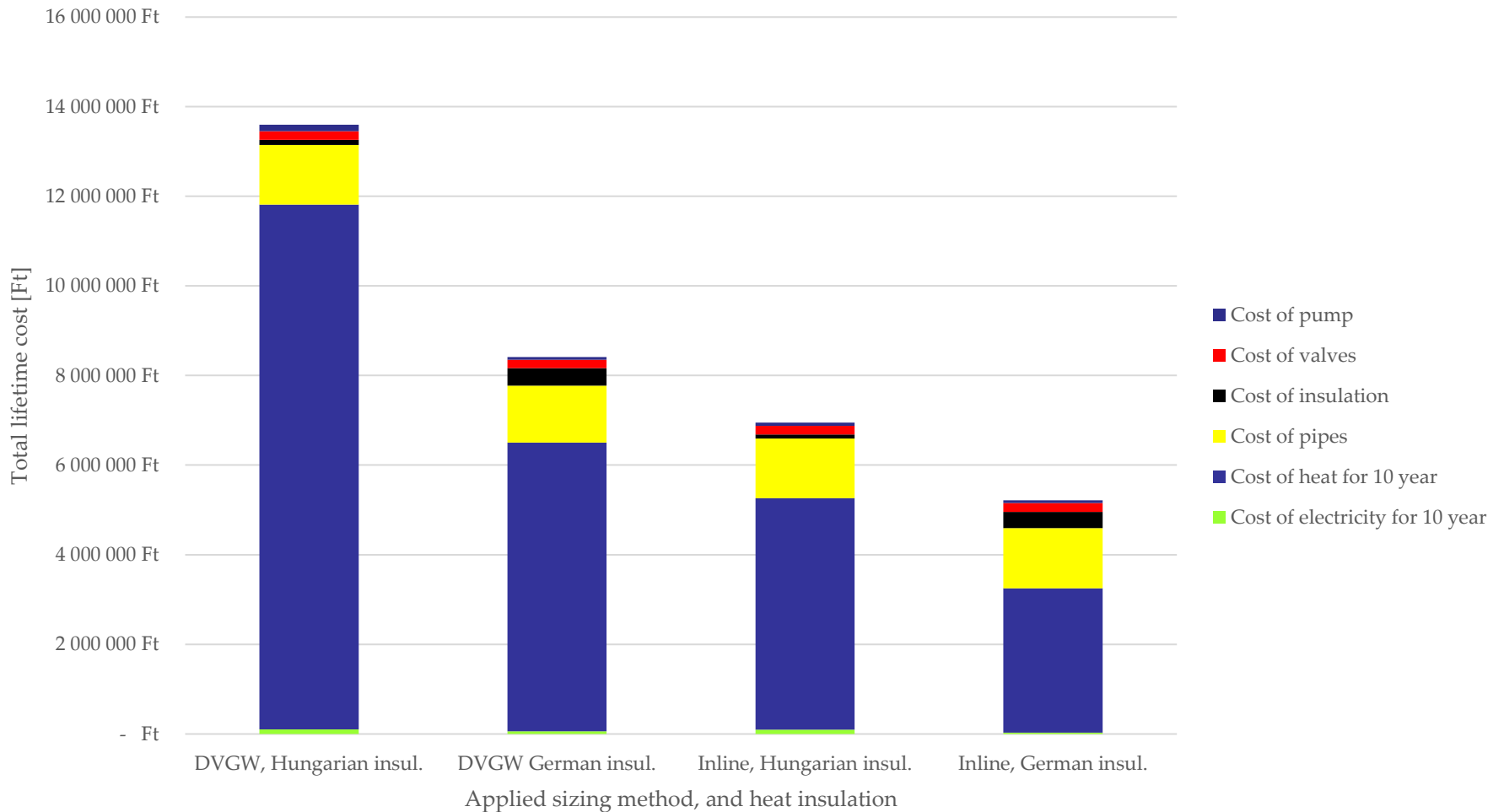
Esettanulmány IV.

Beruházási költségek

Esettanulmány V.

10 év élettartamra vonatkozó költségek

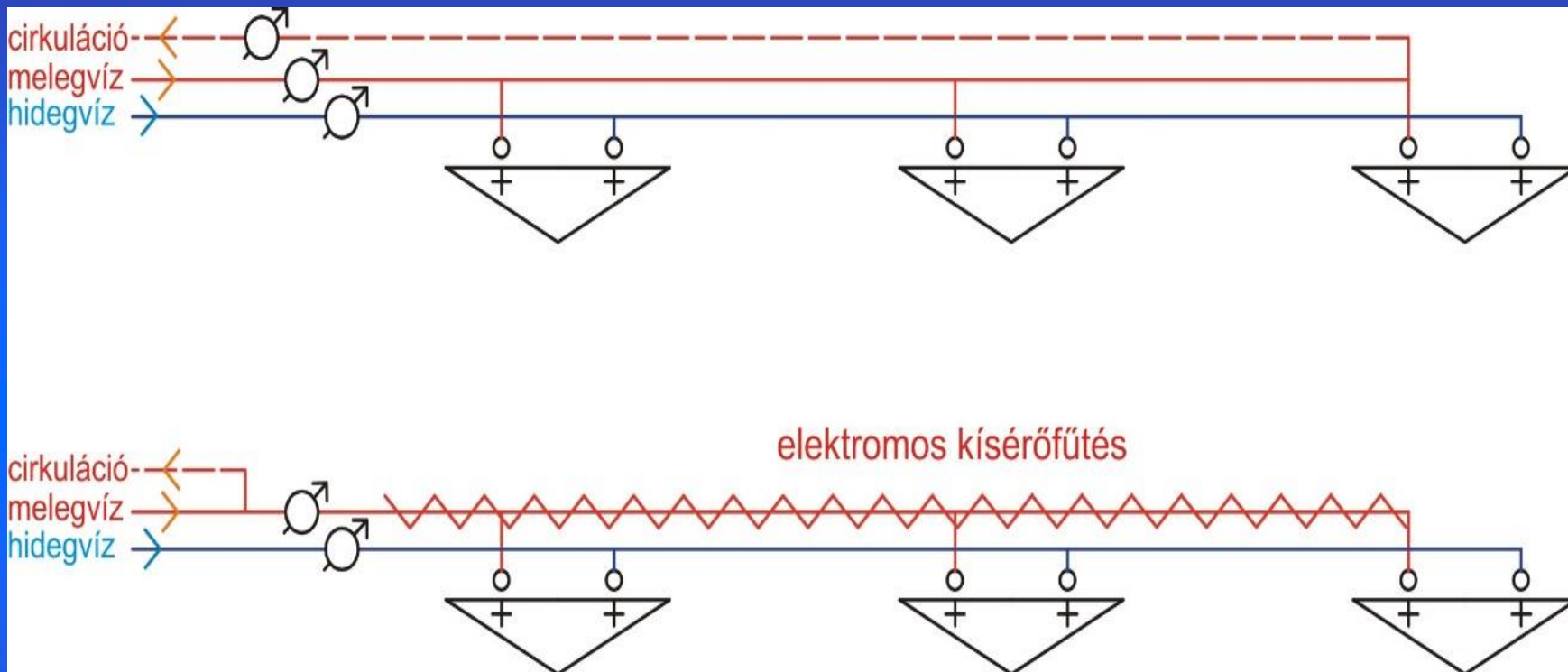

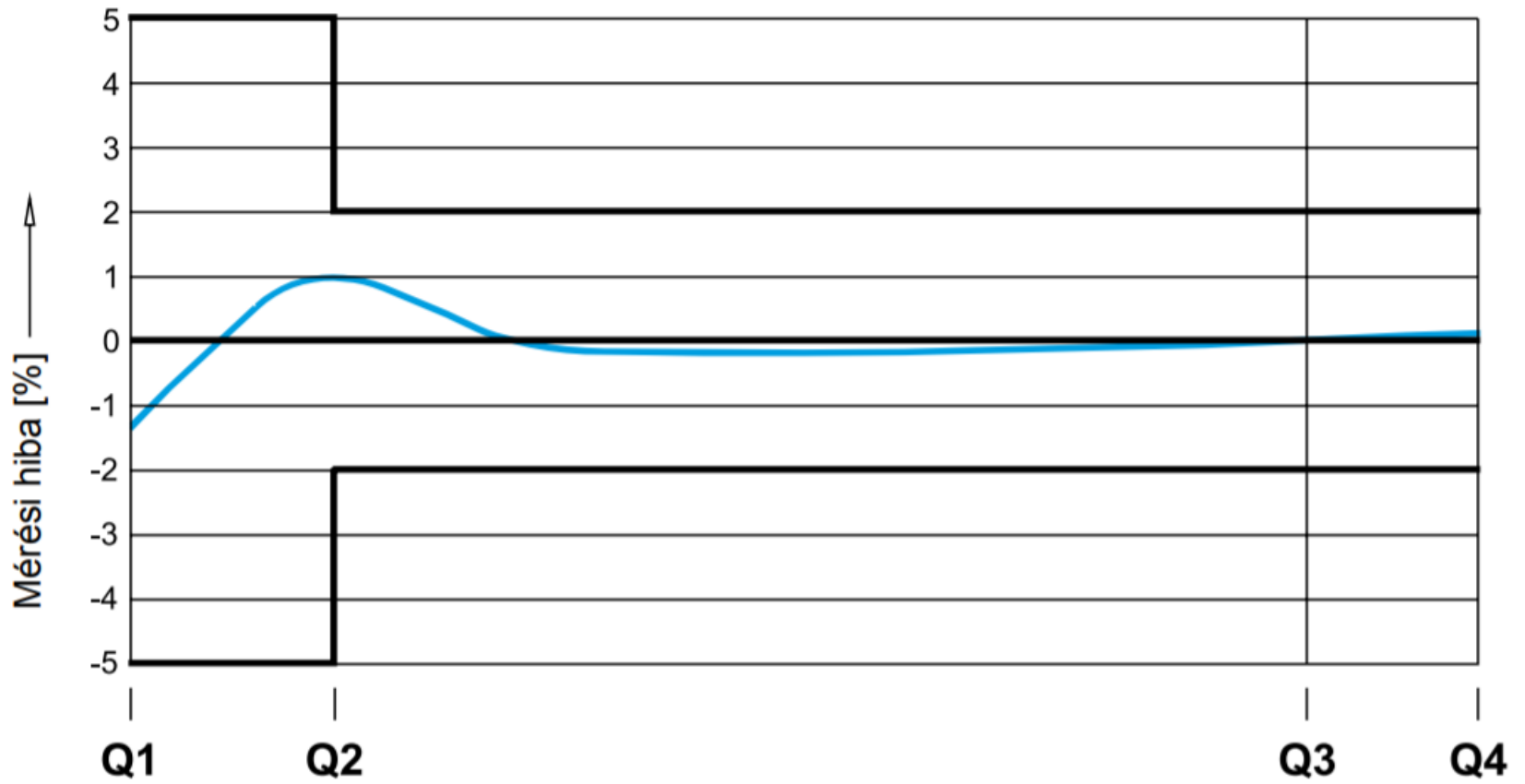

A HMV rendszerekben előforduló leggyakoribb hibák

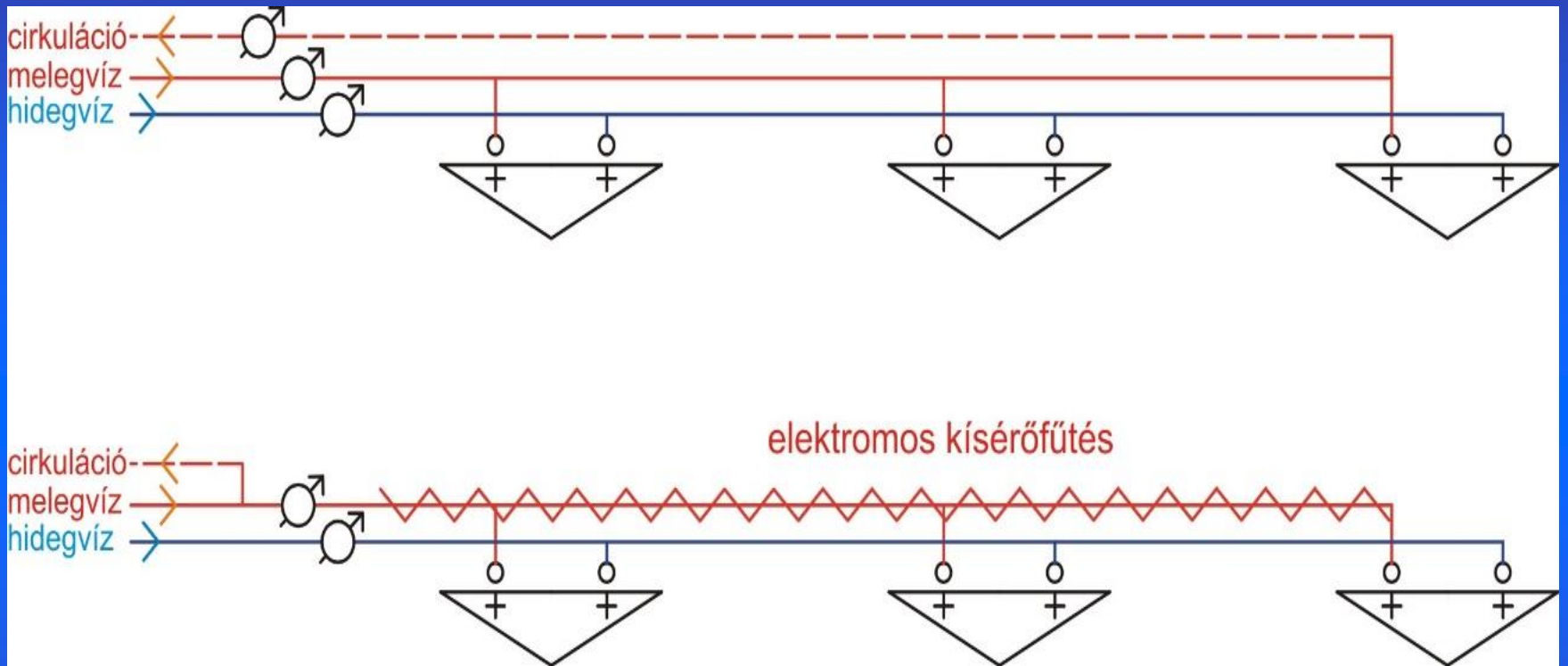
**Néhány példa a HMV rendszerekben gyakran
elkövetett kialakítási, üzemeltetési és
szabályozási hibákra**

„Hibasokszorozó mérés”

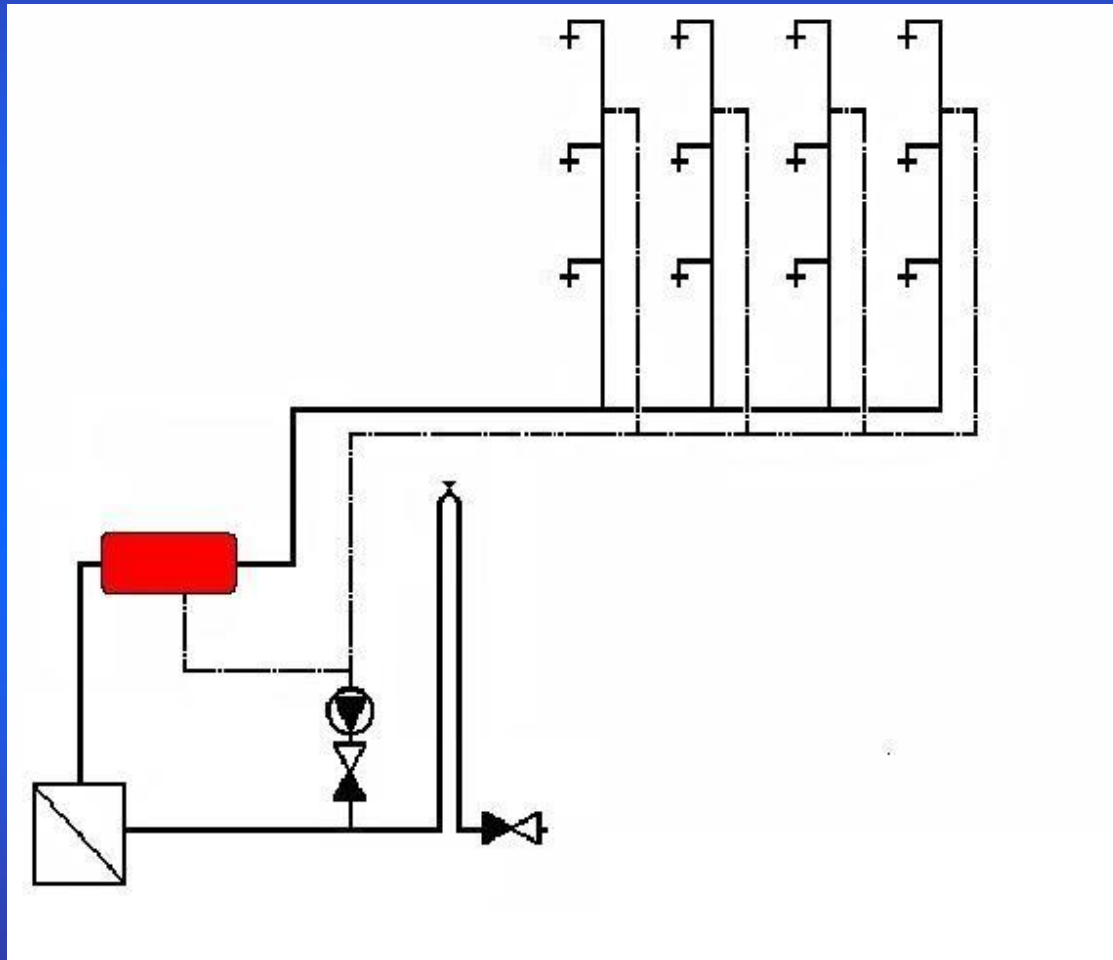

- Q1 = minimális térfogatáram
- Q2 = átmeneti térfogatáram
- Q3 = névleges térfogatáram
- Q4 = maximális térfogatáram

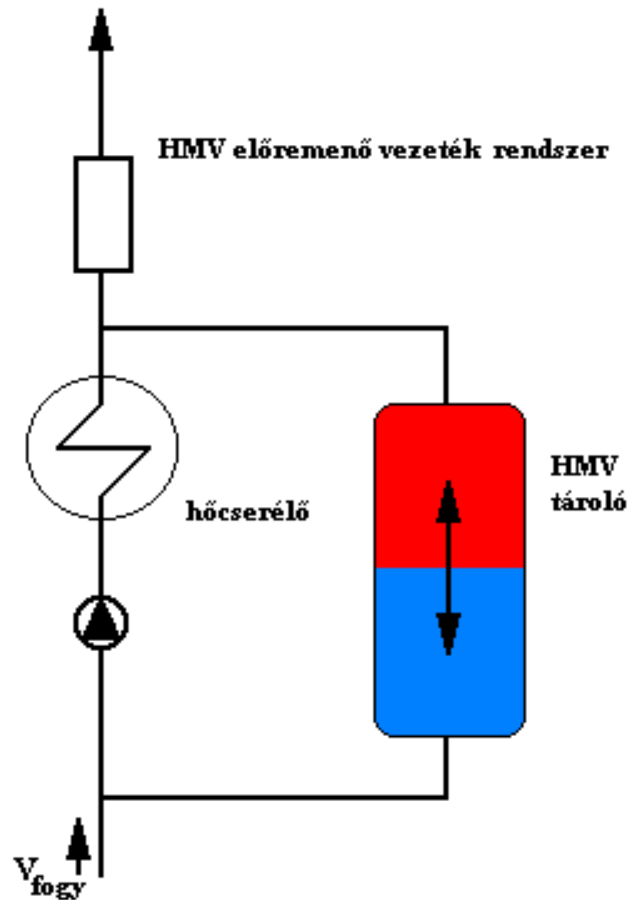

Elmarad a hidraulikai beszabályozás a cirkulációs hálózatban

- a cirkulációs tömegáram megoszlása nem megfelelő
- ellátási panaszok a távolabbi fogyasztóknál
- esélytelen kísérletezgetés különböző műszaki megoldásokkal a beszabályozás megkerülésére
- a HMV kifolyatása, a hőmérséklet és az összes cirkulációs tömegáram növelése – jelentős víz- és energiapazarlás árán – elfedhetik a panaszokat

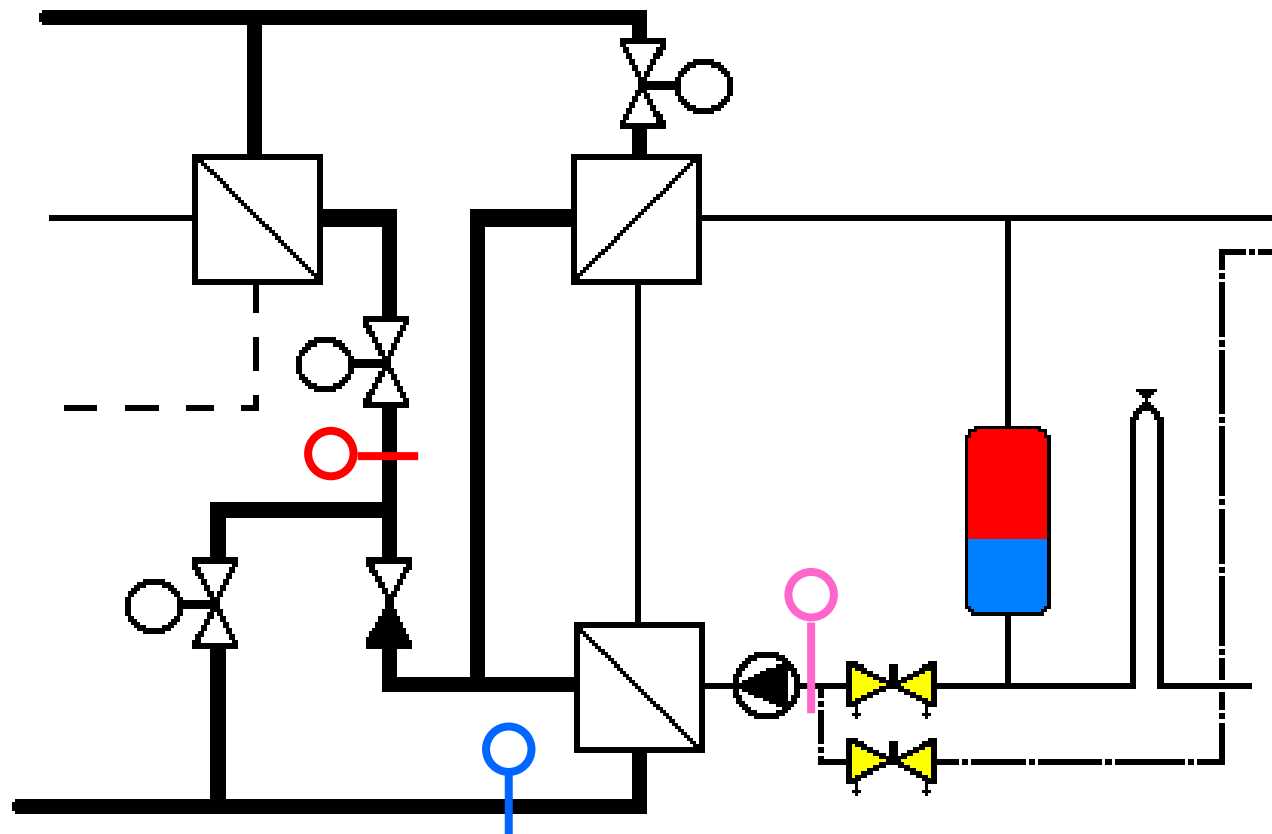
Hiányzó beszabályozó szelep a párhuzamos kapcsolás hőcserélőjének ágában

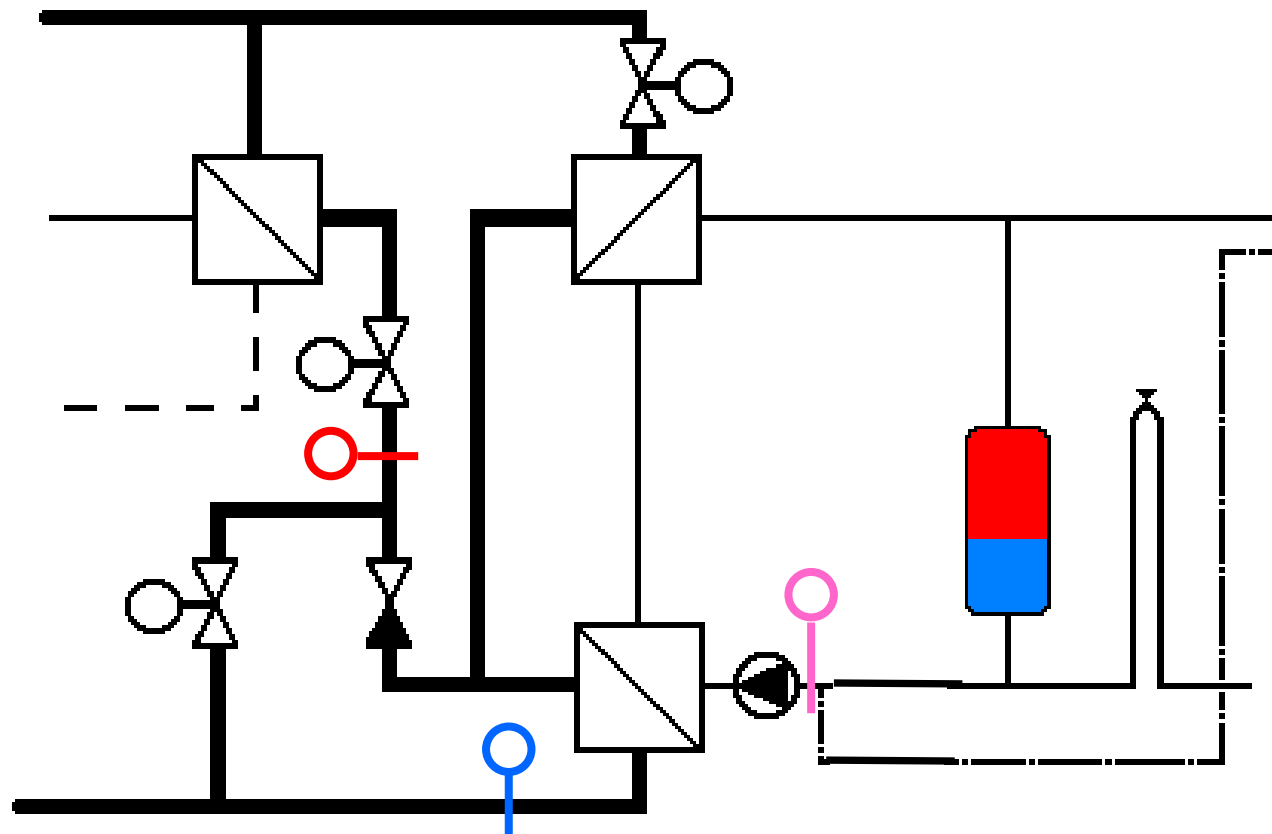
- a hőcserélő ágában a tervezettnél nagyobb a térfogatáram
- ha a hőcserélő térfogatárama nagyobb a tervezettnél, és nem méretezték túl, a tervezett HMV hőmérséklet akár nem is érhető el
- a hőcserélő ágának térfogatárama esetleg a csúcsfogyasztásnál is nagyobb – a szivattyú folyamatosan tölti a tárolót
- a hőcserélőbe a hidegvíznél melegebb közeg lép be – nő a primer-tömegáram igény, nő a HMV termelés energiaigénye
- kondenzációs üzem: –

A HMV oldal beszabályozatlanságának hatása

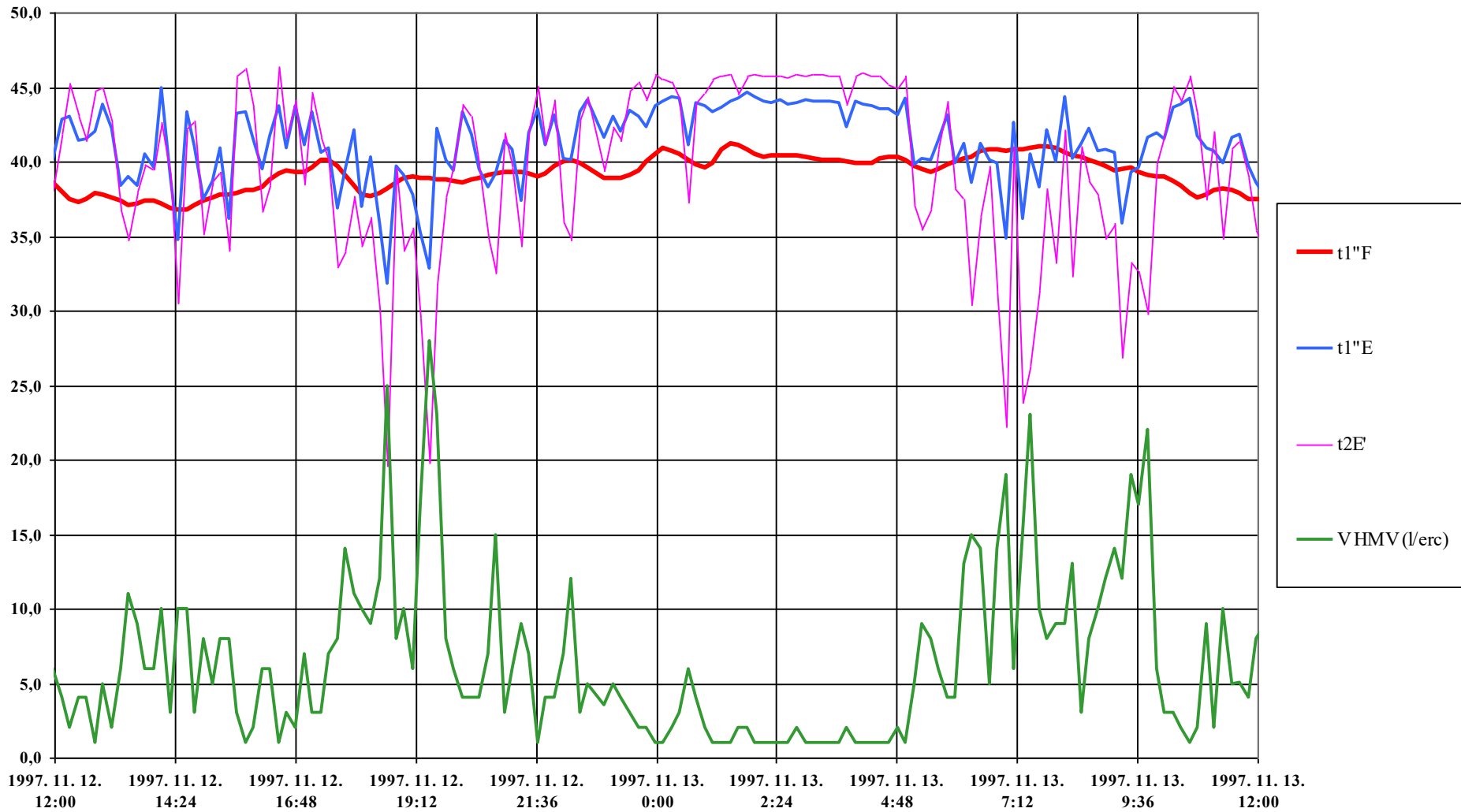
- Egy lehetséges következmény

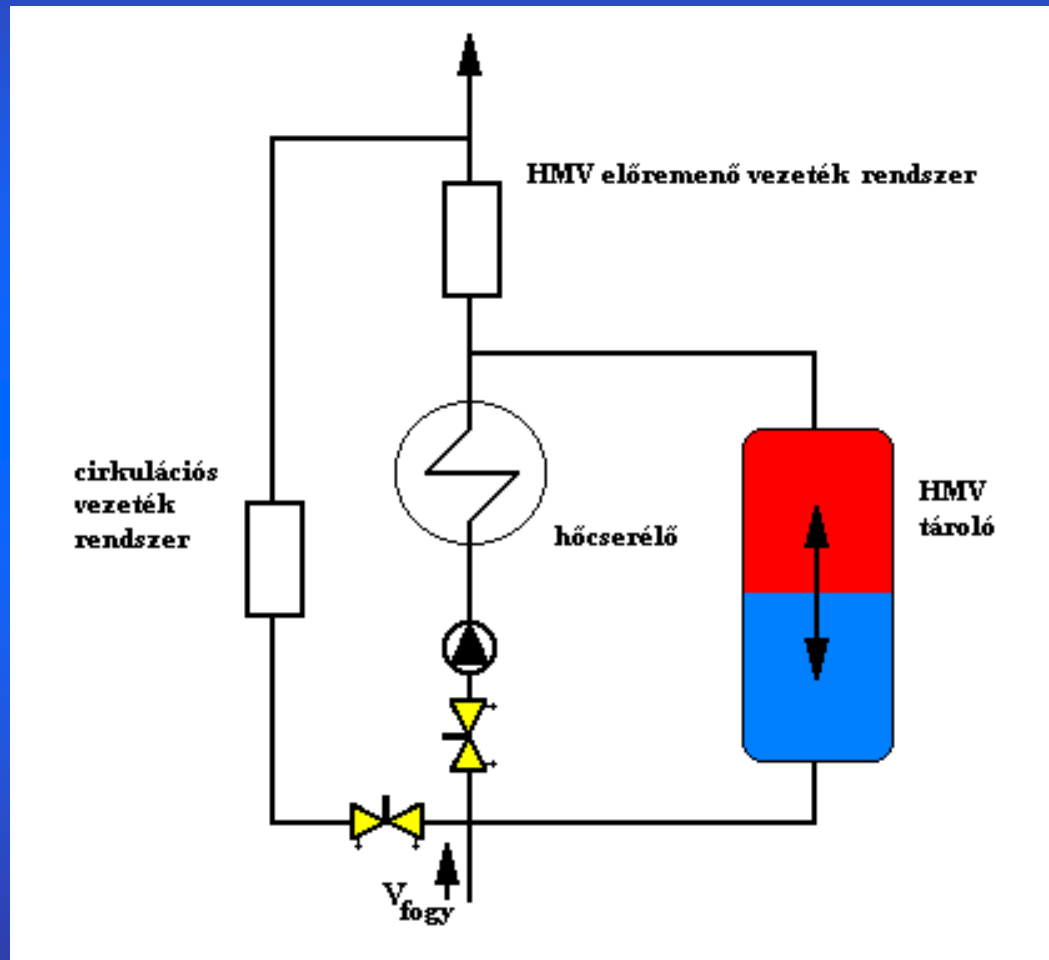
A HMV oldal beszabályozatlanságának hatása „Energievernichtungsanlage”

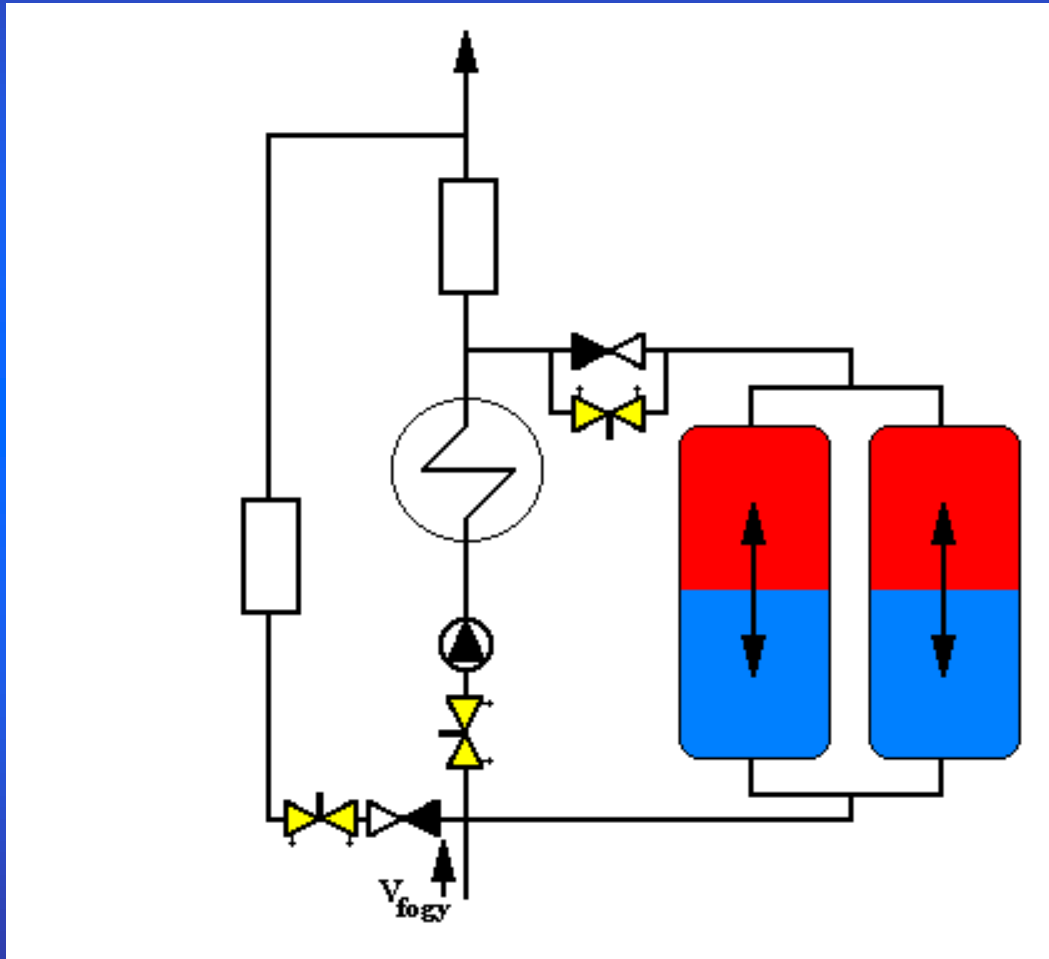

A cirkulációt a tároló hideg oldalára kötik; a tároló ágában nincsen szabályozó szelep

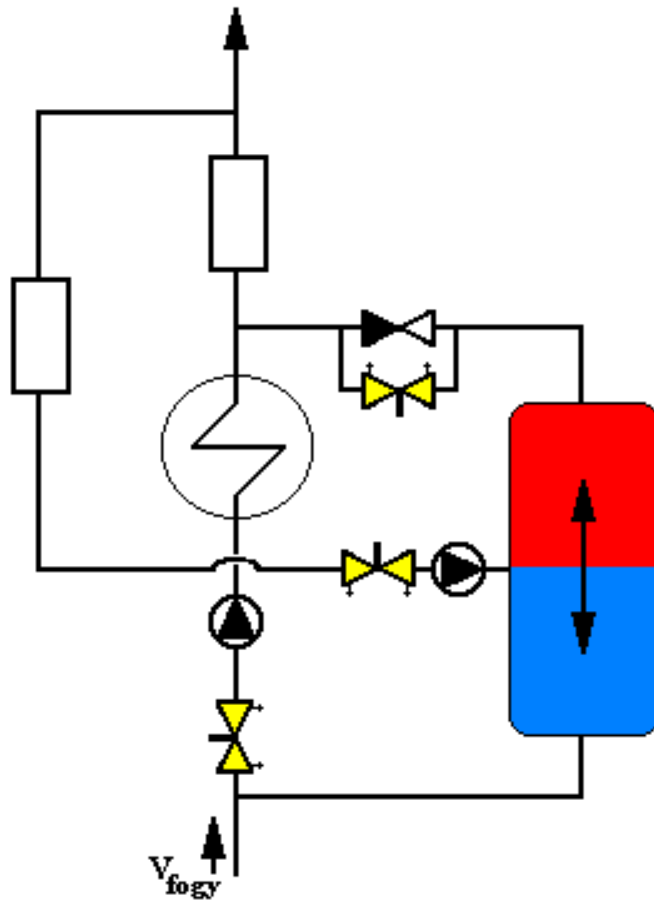
- a tároló töltése és kisütése szabályozható a hőcserélő ágában lévő szeleppel, de a tároló ágának kis nyomáskülönbsége miatt a cirkulációs hálózatra nem jut térfogatáram
- **a cirkuláció nem működik**
- Ha a tároló töltését és a cirkuláció keringetését közös szivattyú végzi, a tároló ágát is be kell szabályozni (fojtani).

A párhuzamos tároló nem réteges tároló

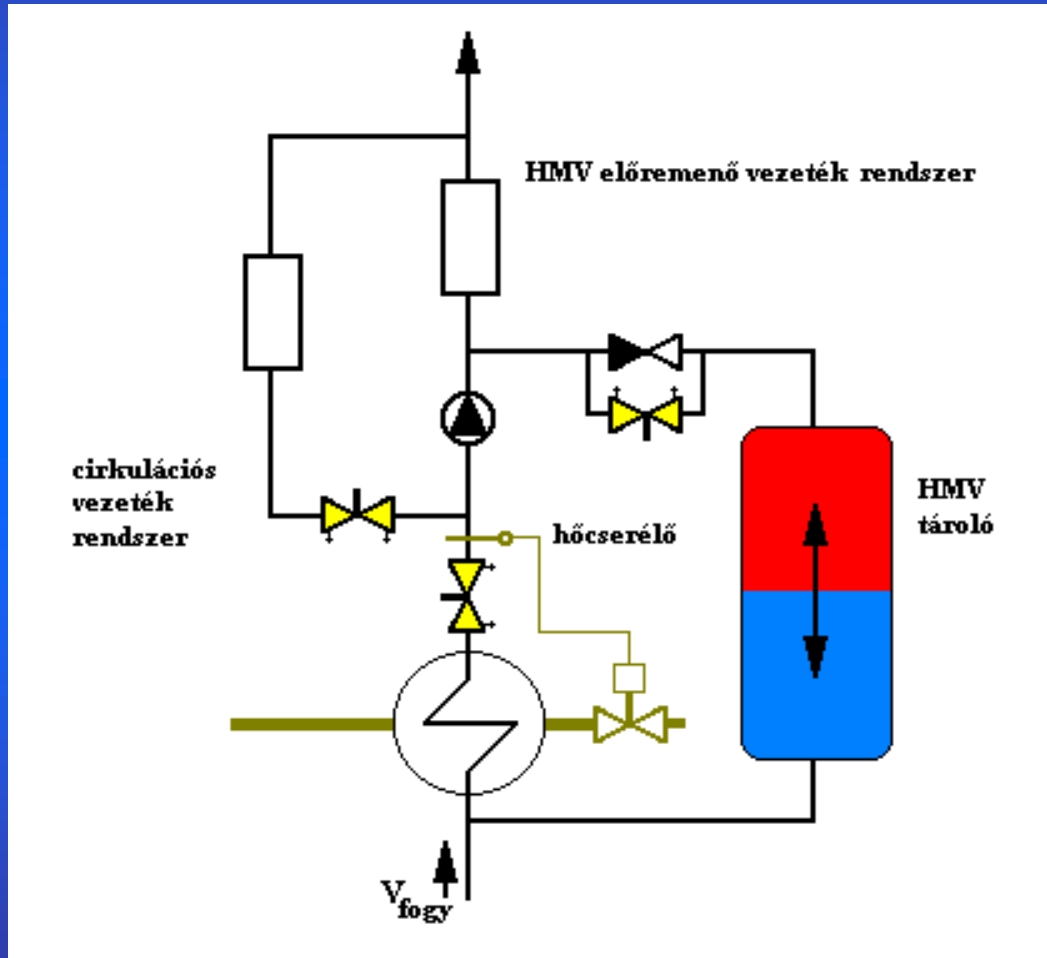
- a tároló „réteges” vagy „kiszorításos” volta nem a rendszer kapcsolásától, hanem a tároló belső kialakításától függ
- hibás bekötéssel tovább lehet rontani a dolgon
- a kiszorításos („réteges”) tároló dugattyúszerű áramlást igényel, a hideg és melegvíz közötti minél kisebb térfogatú keveredési zónával
- a kevert víz hőmérséklete alacsonyabb a fogyasztó által igényeltnél; a keveredés veszteségként jelentkezik
- a keveredés rontja a HMV ellátás biztonságát

A cirkulációt a réteges tárolóba vezetik

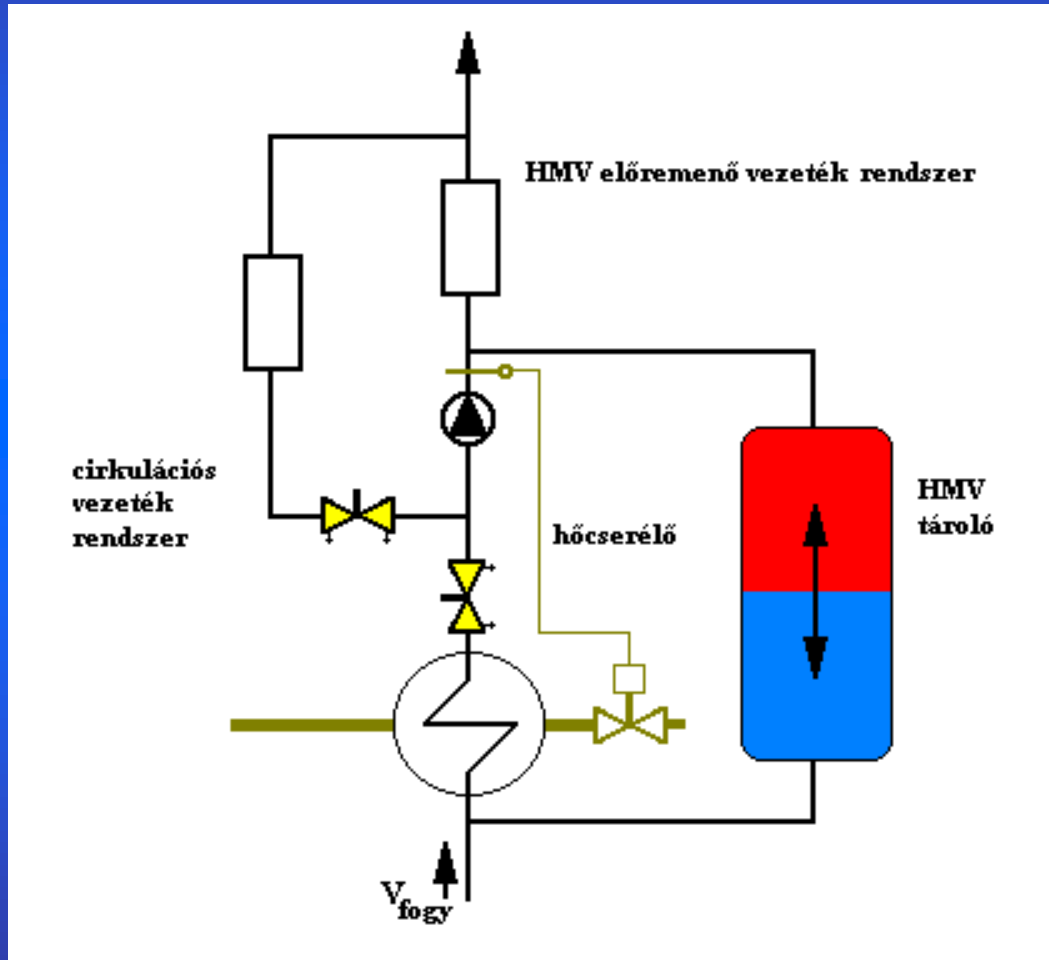
- a párhuzamos kapcsolás kiszorításos tárolót igényel
- a tárolóba vezetett cirkuláció elrontja a rétegződést
- ellátási panaszok nem feltétlenül jelentkeznek, de biztosan egyenetlen lesz a szolgáltatott melegvíz hőfoka, nő a melegvíz termelés energiafelhasználása
- (az esetek jelentős részében ellátási panaszok is jelentkeznek)

A cirkulációt a hőcserélő után kötik; a hőmérő a hőcserélő kilépő vizében, a keveredési pont előtt

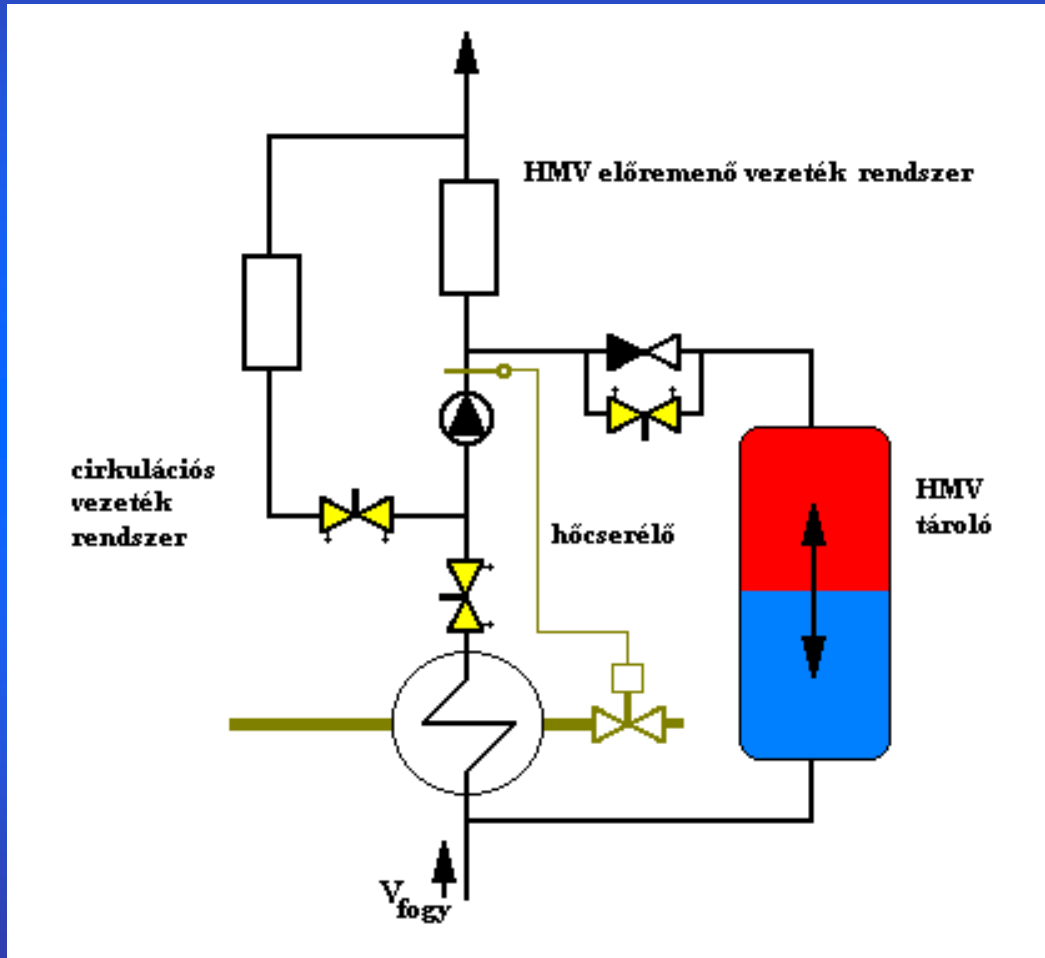
- éjszakai fogyasztási szünetben a tároló töltés kis térfogatárama a cirkulációhoz keveredve nem képes az előremenő hőmérséklet fenntartására
- a HMV előremenő hőmérséklet fokozatosan csökken
- a tároló a fokozatosan csökkenő hőmérsékletű vízzel kerül feltöltésre
- a tároló hőmérséklete csak több órai nappali üzem után áll helyre

A cirkulációt a hőcserélő után kötik; a hőmérő a kevert vízben

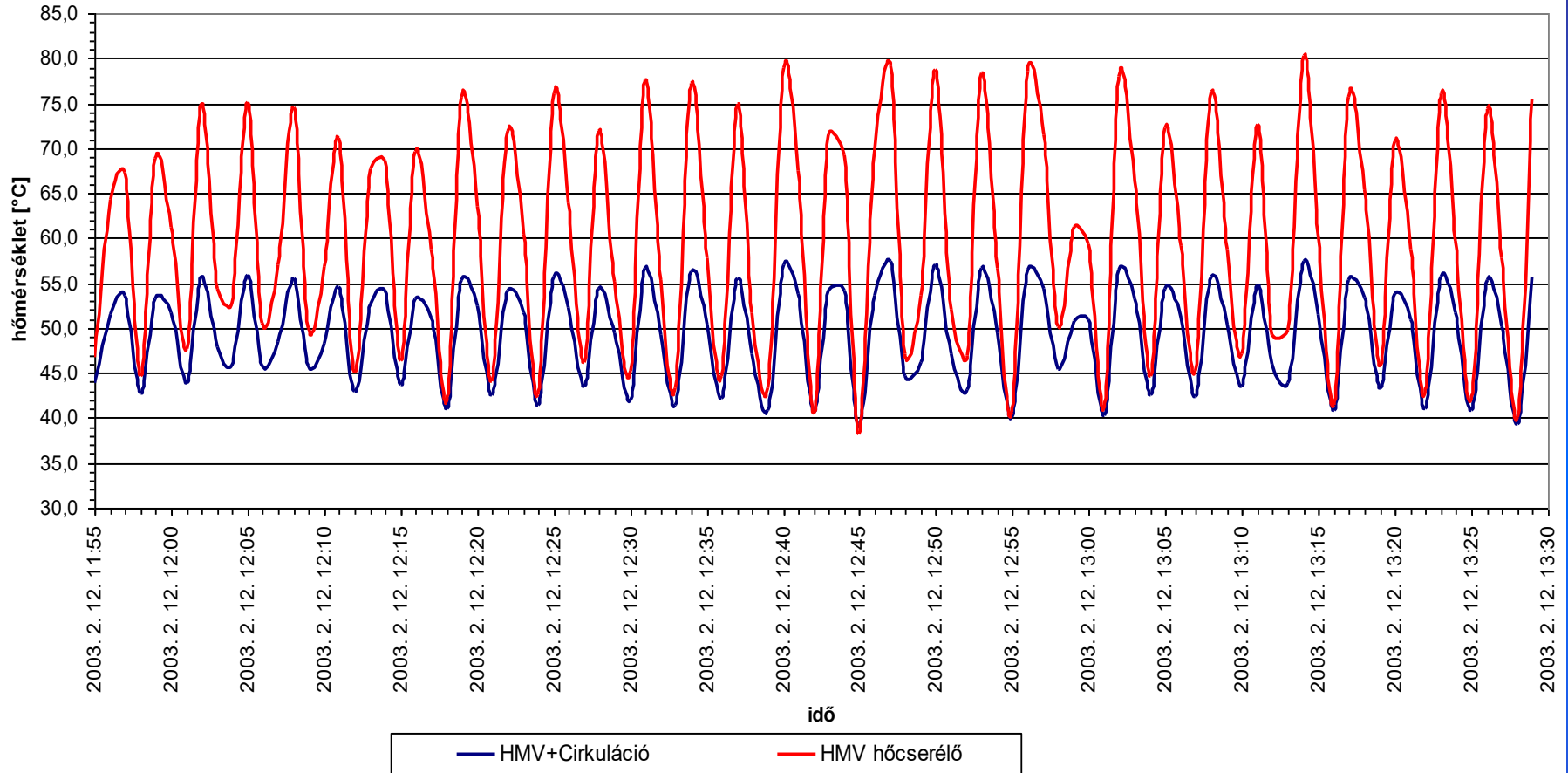
- az „utánkött” cirkuláció energetikailag kedvezőbb (magasabb a hőcserélő hőfokkülönbsége; kisebb primer tömegáram szükséges, amit jobban ki lehet hűteni)
- a szivattyú előtti keveredés a pillanatnyi üzemviszonyok függvénye
- nagyobb holtidő: nagyobb a szabályozás nehézségi foka; a szabályzó nem megfelelő behangolása esetén nagy a hőmérsékletlengések kockázata
- hőmérsékletlengés → vízkő
- a tároló ágában nincs fojtás – túltöltés

A cirkuláció a hőcserélő után; a hőmérő a cirkulációval közös ágban, befojtott tárolóág

- fogyasztás nélküli esetben kicsi a tároló töltés, így a hőcserélő térfogatárama is;
- Fogyasztás nélküli esetben maximális, a tároló töltésénél lényegesen nagyobb a cirkulációs térfogatáram
- a megfelelő előremenő hőmérséklet csak a hőcserélőn túlmelegített vízzel érhető el → súlyos vízkövesedés!

Havanna u. 37 HMV

- a hosszú futásidejű, behangolatlan szabályozó szelep a HMV hőmérséklet folyamatos lengését eredményezte
- a hőcserélő kb. 14°nk mellett is kevesebb, mint 3 hónap alatt teljesen elvízkövesedett

Legionella baktériumok a HMV rendszerekben

Legionella baktériumok problémaköre

Jogszáabályi környezet

Magyarországon csak a 49/2015 EMMI rendelet foglalkozik a kérdéssel. Ez nem tartalmaz a rendszerek kialakítására és üzemeltetésére vonatkozó kötelező előírásokat, csak a kockázatértékelésre ír elő kötelezettséget és ad útmutatást.

Egyes ügyvédi irodák fantáziát látnak abban, hogy az Alaptörvény XX. cikke alapján („(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez”) sikeres kártérítési pereket indítsanak a legionella fertőzések károsultjai érdekében.

Mértékadónak tekinthető a német és az azzal gyakorlatilag megegyező osztrák szabályozás: DVGW W551, W553; DIN 1988; illetve a 49/2015 Módszertani útmutatójában meghatározott „jó gyakorlat”.

A legionárius betegség felismerésének története

az Amerikai Legionáriusok pennsylvaniai szervezetének 58.
nagygyűlése

1976. július 21-24., Hotel Bellevue-Stratford, Philadelphia

4400 résztvevő

a járvány ismertté vált: augusztus 2.

a járvány csúcspontja: július 25-28.

az első haláleset: július 27.

az utolsó megbetegedés: augusztus 3.

megbetegedettek száma 181 fő

ebből kórházi kezelésre szorult 147 fő

meghalt: 29 fő

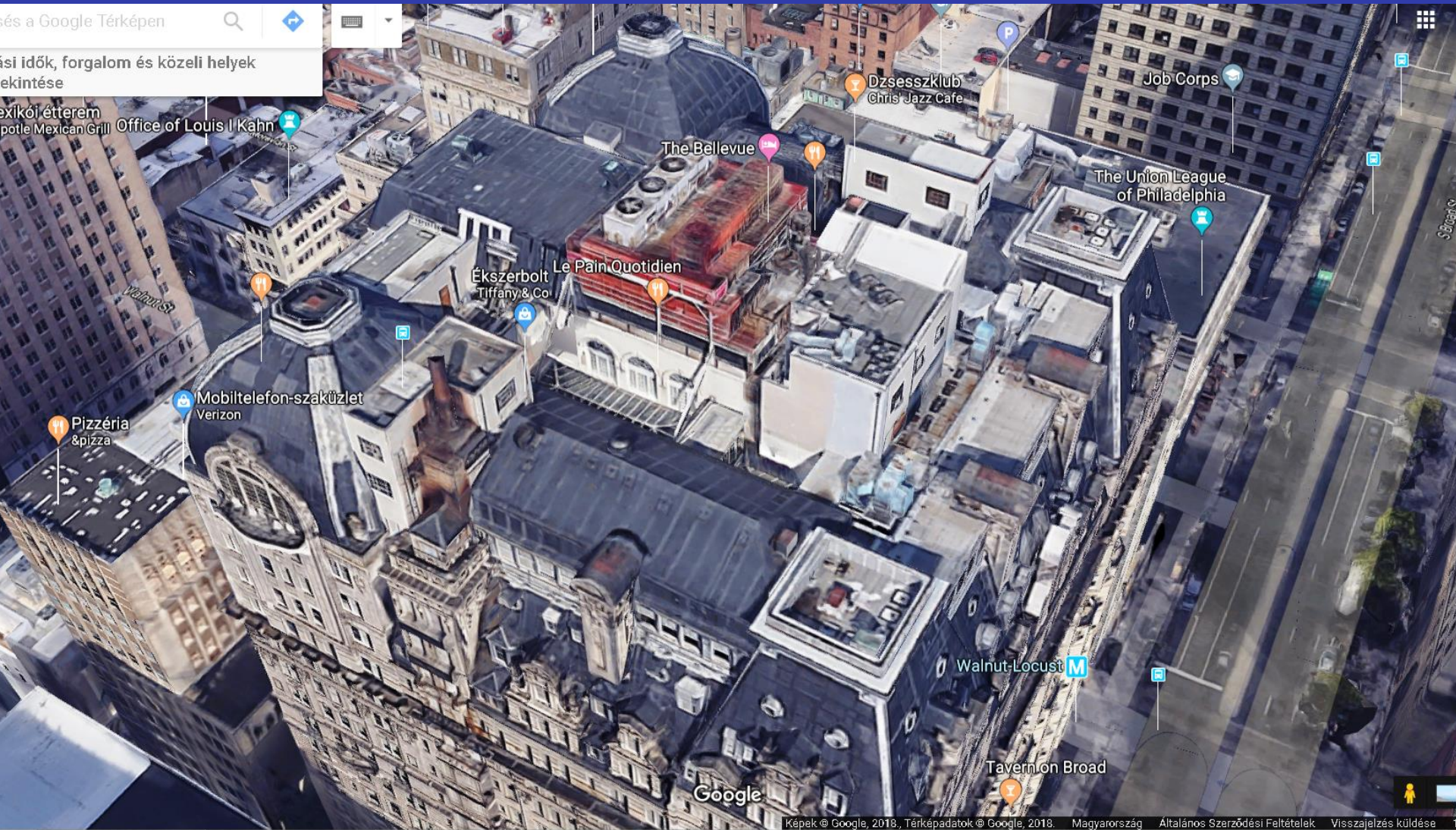
a kórokozót csak 1977. januárjában azonosították (McDade & Shepard)

Legionella pneumophila

Copyright
1910
By the
Philadelphia
Hotel
Company

9287. THE BELLEVUE-STRATFORD, PHILADELPHIA, PA.

és a Google Térképen

ési idő, forgalom és közeli helyek
ekintése

exikói étterem
pote Mexican Grill Office of Louis I Kahn

Walnut St

Pizzéria & pizza

Mobiltelefon-szaküzlet
Verizon

Ékszerbolt
Tiffany & Co

Le Pain Quotidien

The Bellevue

Dzsesszklub
Chris' Jazz Cafe

Job Corps

The Union League
of Philadelphia

Walnut-Locust

Tavern on Broad

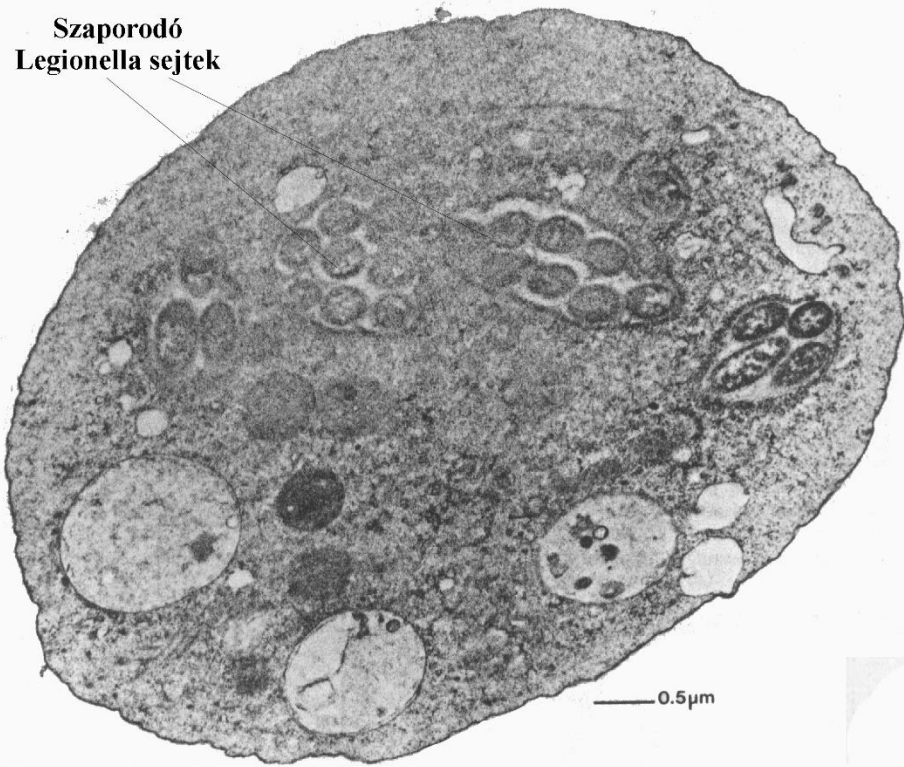
Google

A legionella baktériumok tulajdonságai

- pálcika alakú; 0,2-0,7 μ m széles, 5-7 (20!) μ m hosszú
- széles pH tartományban élet- és szaporodóképes
- vizes környezetben bárhol előfordulnak (1 TEK/ml – kockázatot nem jelentő koncentráció)
- 15-50°C között szaporodóképes, 55° felett elpusztul
- ellenálló sejtfal
- más sejteken belül képes szaporodni, viszonylag lassan
- a szokásos laboratóriumi eljárásokkal nem mutatható ki
- 66 faj; több, mint 77 szerocsoport (2020)
- legalább 23 faj emberre bizonyítottan halálos lehet (2016)

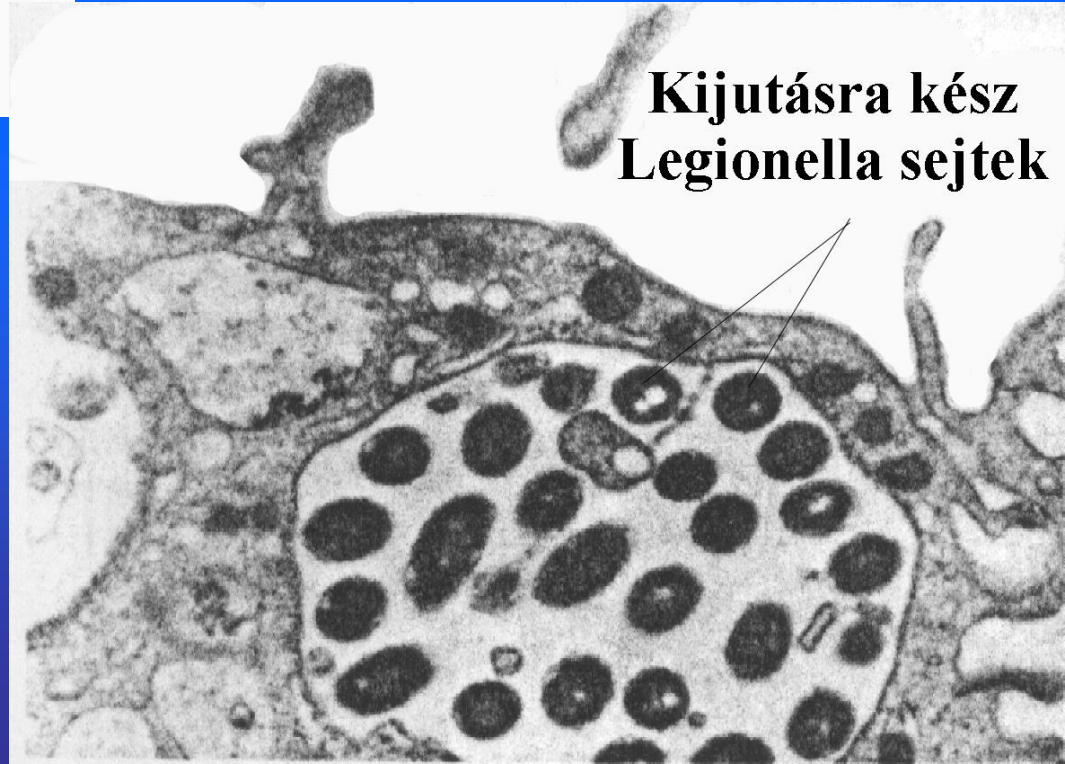
Szaporodó
Legionella sejtek

Legionellák szaporodása

Elektronmikroszkópos felvétel:
Dr. Bognár Csaba

Kijutásra kész
Legionella sejtek

A „légionárius”-betegség klinikai formái és tünetei

Pontiac-láz

- influenzaszerű tünetek
- láz, izomfájdalom, fejfájás
- nem halálos, az akut tünetek 2-5 nap alatt megszűnnek

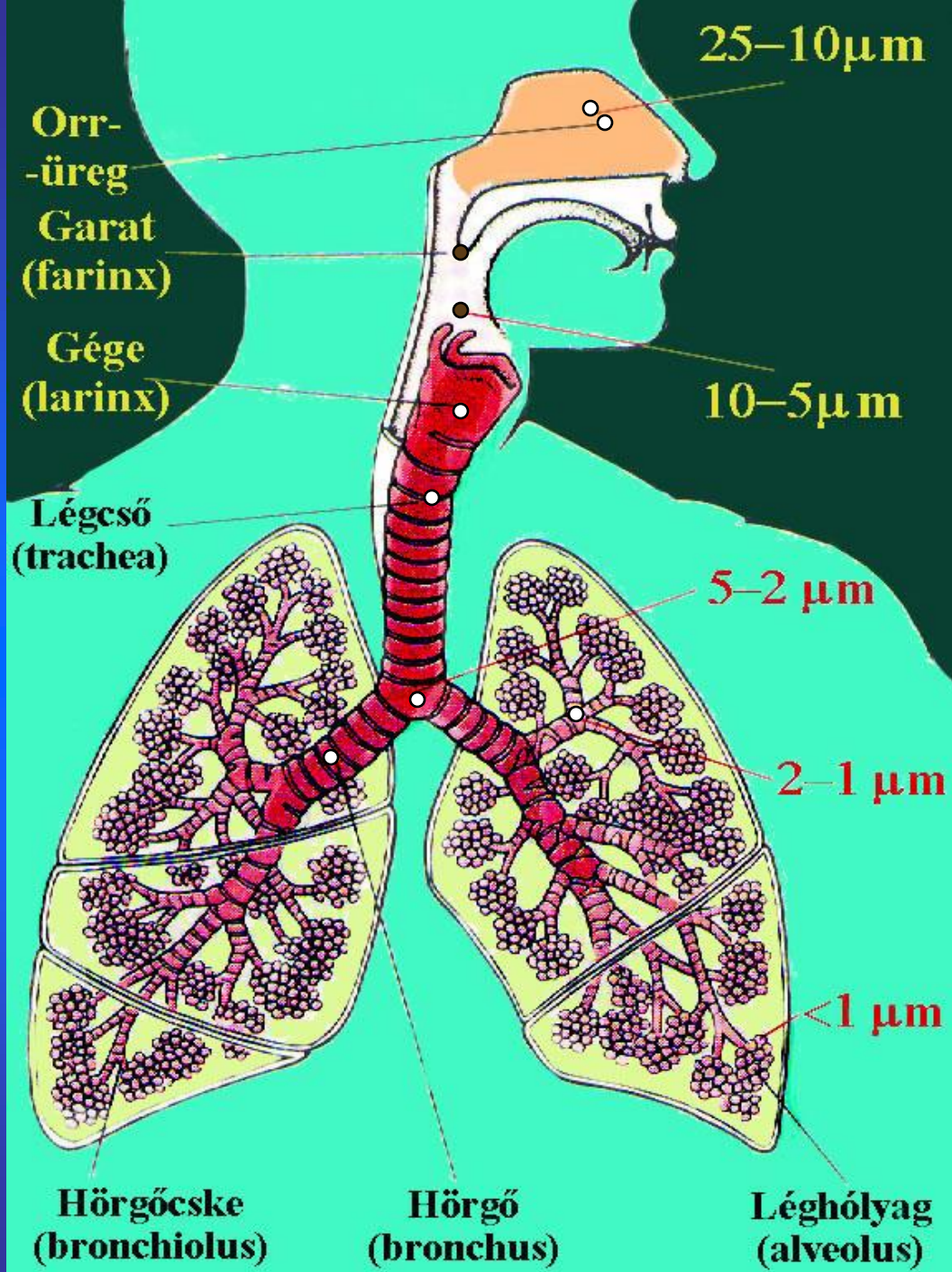
Pneumóniás forma

- kezdetben influenza-szerű tünetek
  - kezdetben inproduktív köhögés
  - fejfájás, rossz közérzet, magas láz
  - kezdetben inproduktív köhögés
  - esetleg: hányás, hasmenés
  - centrális idegrendszeri zavar is felléphet
  - súlyos tüdőgyulladás!
- halálozás arány: 15-20% (80% !)

Felvétel: Dr. Kádár Mihály

Kezelés

Antibiotikus terápia:

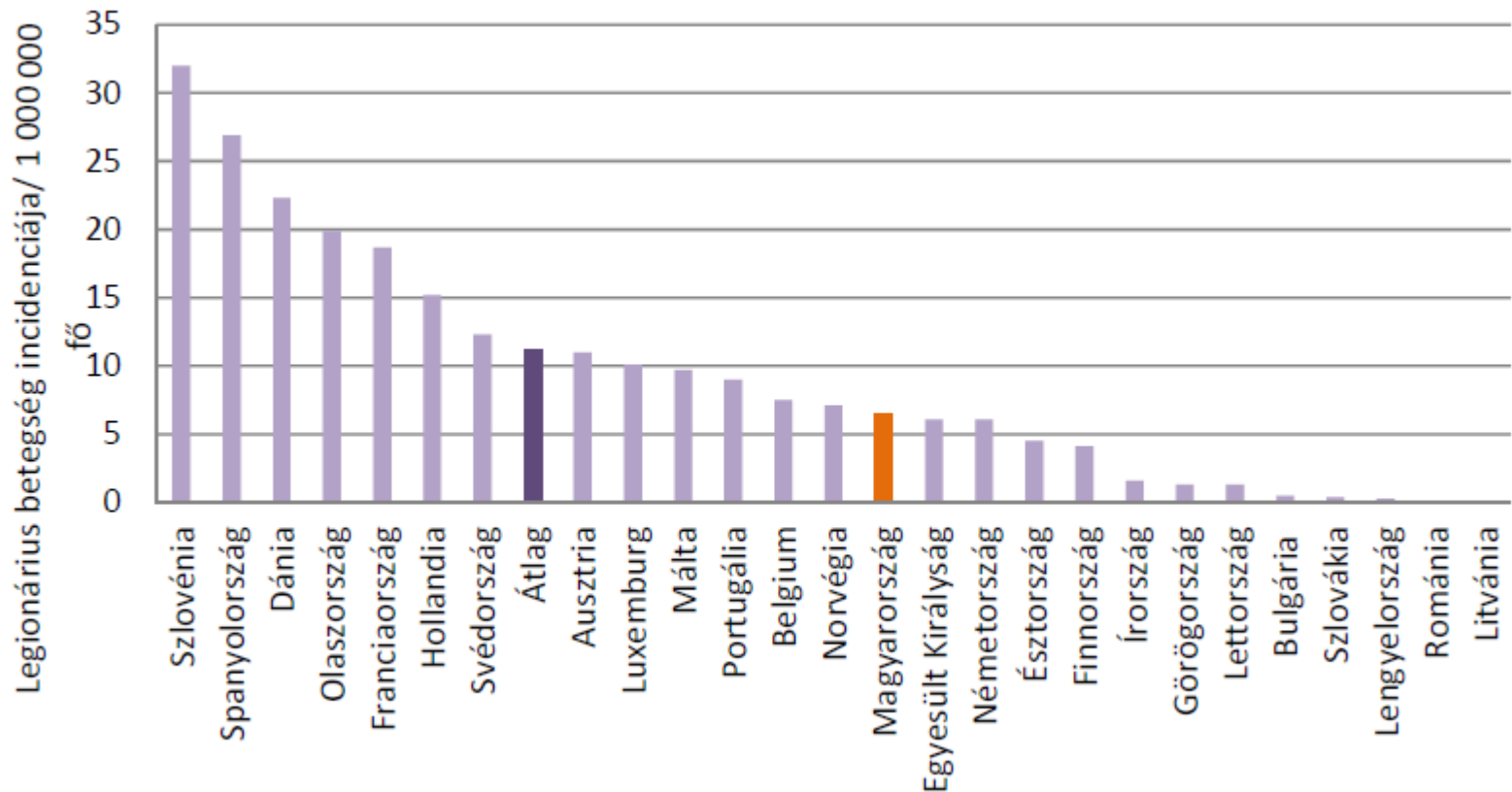
- Makrolidok (pl. erythromycin)
  - Fluorokinolonon (pl. tarivid)
  - Rifampicin
  - Széles spektrumú antibiotikum (pl. doxycyclin)
-
- kombinációban**

Lassú javulás, a beteg állapota az első napokban a célzott terápia ellenére is rosszabbodhat!

Hazai tapasztalat: leggyakoribb a Legionella pneumophila 1. szerotípusa előfordult a rezisztencia erythromycinnel, a rifampicinnel és a ciprofloxacinnal szemben is

Igazolt hazai legionellózis esetek

	megbetegedés	haláleset	letalitás	100 000 lakosra
2003	124	8	6,4%	0,08
.....	.....	....	.....	.....
2009	66	5	7,6%	0,05
2010	60	11	18,3%	0,1
–	Baranya, Bács-Kiskun, Nógrád, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Zala megye nélküli adatok			
–	19 igazolt, 41 valószínűsíthető			
–	a morbiditás Jász-Nagykun-Szolnok megyében a legnagyobb			
–	5 betegnél kórházi fertőzés, abból 4 összefüggő			
–	egy idős házaspár megbetegedése igazoltan egy hazai wellness-szállodában történt			
2011	37	10	27%	0,1
–	19 igazolt, 18 valószínűsíthető			
–	az esetek 81%-a Budapestről, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyéből			
–	a megbetegedettek több mint 50%-a 60 év feletti			
2012	34 megbetegedés, 12 haláleset (romló jelentési fegyelem, az esetek 73,6%-a Budapestről, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyéből)			
2013	29 megbetegedés, 7 haláleset			
2014	32 megbetegedés, 2 haláleset (jelentés csak Budapestről és 7 megyéből)			
.....				
2017	62	8	12,9%	0,08
2018	74	10	13,5%	0,1 (13 megye és Budapest)
2019	?	?		

Hazai járványügyi becslés: a felismert esetek száma a tényleges esetszám kb. egytizede.

A hazai épületgépészeti rendszerek fertőzöttsége

- 149 épület, 2337 vízminta
  - 2142 használható vízminta
  - 43,98%-ból a Legionella kimutatható volt
  - 25,54%: a csiraszám 1000 TKE/l feletti
- 1000 TKE felett:
- egészségügyi intézmények 75,0%-a
  - üzemi fürdők: 66,67%
  - irodaházak: 66,67%
  - szállodák: 65,0%
  - lakások: 16,98%

A legionella-fertőzés potenciális forrásai

- szökőkutak
- kerti locsolók
- hideg- és melegvízes csapolók
- zuhanyzók
- nedves mosók
- nedves hűtőtornyok
- felületi hűtők

Hazai fertőzések igazolt forrásai

- orvosi lélegeztetőgép párasítója (1981)
- légkezelő nedves mosója
- hideg- és használati melegvíz rendszerek csapolói
- split klímák
- szobaszökőkút; kézi vízpermetező
- fogászati székek

A fertőzés kialakulásának mechanizmusa

Lehetőségek a fertőzés megakadályozására

a legionellózis tipikus civilizációs betegség kialakulásában kulcsszerepe van az épületgépészeti rendszereknek

A fertőzés kialakulásának fázisai:

- a legionella baktériumok bejutnak az épületgépészeti rendszerbe
- **a baktériumok a kedvező körülmények között elszaporodnak**
- **fertőzött vízcseppek kijutnak a rendszerből**
- a fertőzött vízcseppek belélegzésre kerülnek (infektív dózis)
- a fertőzött cseppek a tüdőbe jutnak
- fogékony szervezet

Legionella fertőzések megjelenési formái

sporadikus esetek

az esetek döntő többségében
a használati melegvíz rendszer a
felelős
(zuhanyzók)

járványok

az esetek döntő
többségében
légkondicionáló
berendezés vagy
hűtőtorony a felelős

Védekezési lehetőségek

Aktív és passzív módszerek

Aktív módszerek:

csökkentik a baktériumok számát

Passzív módszerek:

megakadályozzák a baktériumok szaporodását

Aktív módszerek

- klóros fertőtlenítés
- ózonos fertőtlenítés
- UV-sugaras fertőtlenítés
- UV-sugárzás + ultrahang
- "aacheni-módszer"
- mikrobicidek (nedves mosók, whirlpool-ok)
- **termikus fertőtlenítés**
- **klórdioxidos fertőtlenítés**

Passzív módszerek

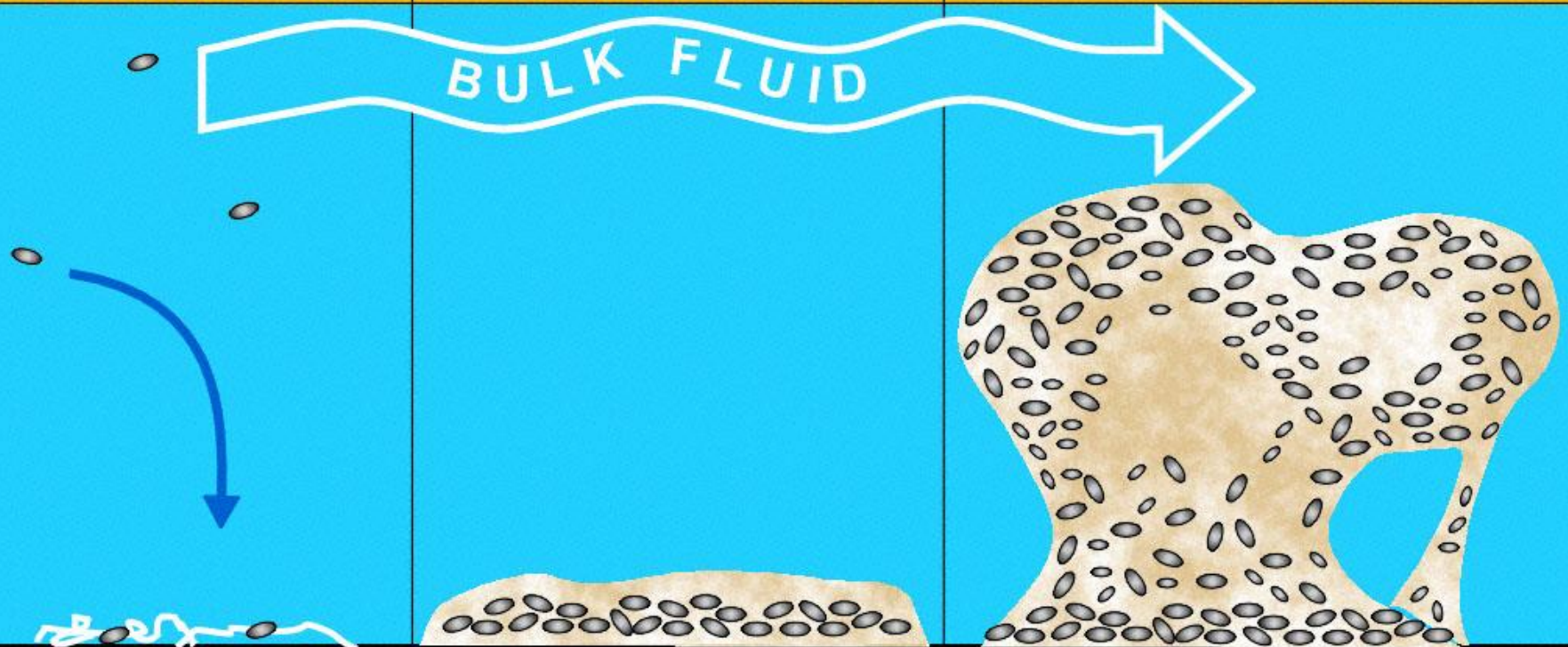
- cseppképződés megakadályozása
- pangó vízterek megszüntetése
- anyagválasztás
- tisztítás

Biofilm formation:

Attachment

Colonization

Growth

SURFACE

Anyagok	telepszám 10 ³ CFU/ml		relatív telepszám réz = 1	
	összes baktérium	Legionella pneu- mophila	összes baktérium	Legionella pneu- mophila
réz	70	0,7	1	1
üveg	150	1,5	2,1	2,1
polibutilén	180	2,0	2,6	2,8
polietilén	960	23	13,7	33
kemény PVC	1070	11	15,3	15,7
etilén- propilén kopolimer	27000	500	386	714

1. táblázat. A Legionella pneumophila és egyéb baktériumok száma a különböző anyagokon kialakult biofilmben. [17]

Termikus fertőtlenítés

20 °C (68 °F) alatt:	a Legionellák túlélnek, de nem szaporodnak
20 ÷ 50 °C (68 ÷ 122 °F):	szaporodási tartomány
35 ÷ 46 °C (95 ÷ 115 °F):	ideális hőmérséklettartomány a szaporodáshoz
50 ÷ 55°C (122 ÷ 131°F):	túlélnek, de nem szaporodnak
55 °C (131 °F):	megkezdődik a legionellák pusztulása
60 °C (140 °F):	a csíraszám kb. 32 perc alatt csökken egy nagyságrenddel
66 °C (151 °F):	a csíraszám kb. két perc alatt egy nagyságrenddel csökken
70 °C (176 °F) felett:	fertőtlenítési tartomány – a legionellák gyors pusztulása

DVGW W551

- aktív és passzív védelem kombinációja használati melegvíz rendszerekre
- a követelményeket nem teljesítő rendszerek esetében rendszeres felügyelet
- $t_{\text{HMV}} = 60^{\circ}\text{C}$
- $\Delta t_{\text{HMV}} = 5^{\circ}\text{C}$
- kísérfűtés vagy cirkuláció
- naponta: a teljes víztérfogat felmelegítése 60°C fölé
- megfelelő tisztítónyílások, rendszeres tisztítás

Nagyberendezések előírásai (400 liter víztérfogat felett)

- cirkulációs hálózat, vagy kísérfűtés szükséges!
- a cirkuláció üzemszünete max. 8 óra/nap
- a cirkulációs rendszert a DVGW W553/DIN 1988 szerint méretezni kell
- az ágvezetékek max. űrtartalma 3 l
- a teljes rendszert naponta 60°C fölé kell melegíteni
- a 60°C az összes kifolyónál elérhető legyen
- megfelelő méretű tisztítónyílások a nagyvízterű tárolókon
- rendszeres karbantartás
- a felhasználó kötelező tájékoztatása!

A követelményeket nem teljesítő létesítmények rendszeres felülvizsgálata, szükség esetén fertőtlenítése.

**5. Deutscher Verein des Gas und Wasserfaches e.V. Regelwerk / Technische Regel/Arbeitsblatt W 551
Trinkwassererwärmungs- und Leitungsanlagen; Technische Maßnahmen zur Verminderung des
Legionellenwachstums; Sanierung und Betrieb**

1.a. táblázat

A lelet értékelése tájékoztató vizsgálatnál

Legionella szám (CFU/ml)	Értékelés	Intézkedések	alaposabb kivizsgálás (ld. 1.b tábl.)	utánvizsgálat
>100	extrém magas kontamináció	haladéktalan fertőtlenítés, ill. használati korlátozások, pl.: zuhanyozási tilalom; szanálás (tisztítás) ajánlatos	azonnal	-
>10	magas kontamináció	szanálás ajánlatos	azonnal	-
≥1	kontamináció	nem szükséges	14 napon belül	-
<1	nincs kimutatható szennyezés	nem szükséges	nem szükséges	1 év múlva

1.b táblázat

A lelet értékelése alapos kivizsgálásnál

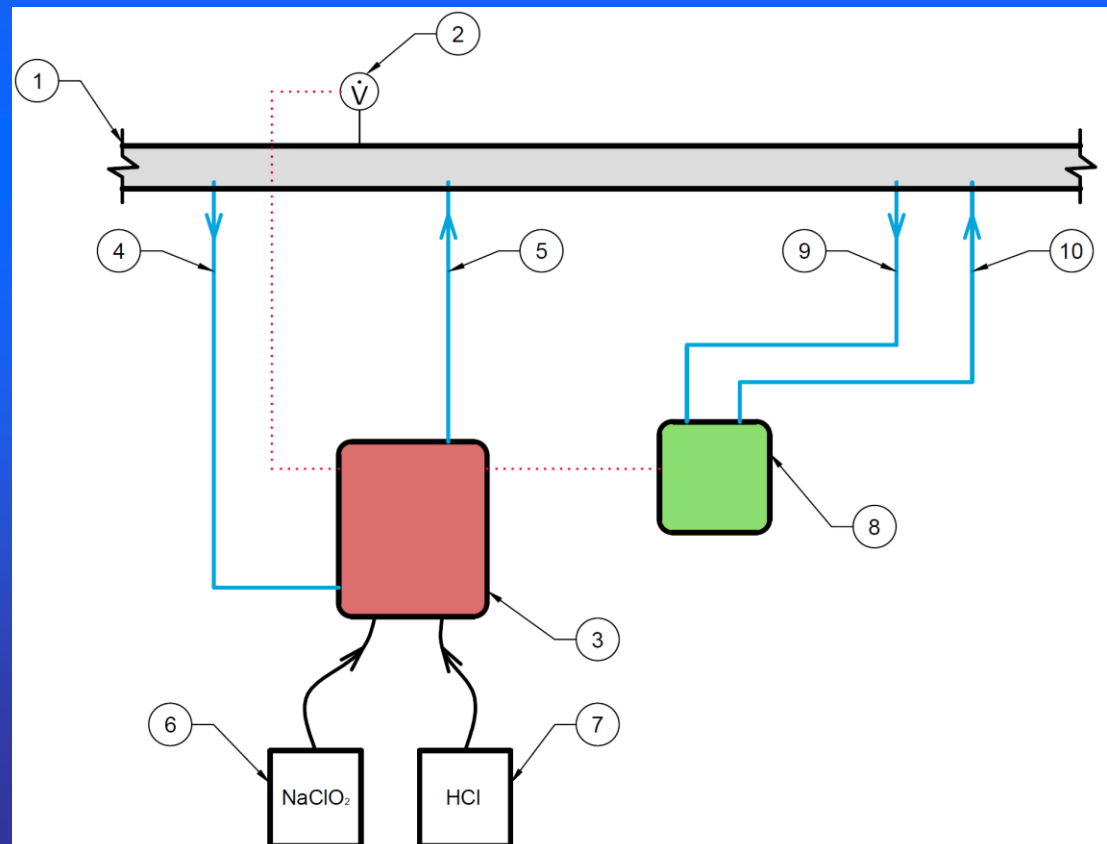
Legionella szám (CFU/ml)	Értékelés	Intézkedések	utánvizsgálat
>100	extrém magas kontamináció	haladéktalan fertőtlenítés, ill. használati korlátozások, pl.: zuhanyozási tilalom; szanálás feltétlenül szükséges	a fertőtlenítés, ill. szanálás után 1 héttel
≥1	kontamináció	szanálás feltétlenül szükséges	a fertőtlenítés, ill. szanálás után 1 héttel
<1	nincs kimutatható szennyezés	nem szükséges	3 hónap után

Klórdioxidos fertőtlenítés

A klórgáznál hatékonyabb, robbanásveszélyes vegyület

- helyszíni előállítás sósavból és nátriumkloritból
- adagolás a víz térfogatárama függvényében: 0,05-0,2 mg/l
- hatékony a mikrofilmben lévő legionellák ellen is
- nem rontja a víz minőségét; emberre nem veszélyes
- mi van a pangó vezetékszakaszokban?

2007. július 30.

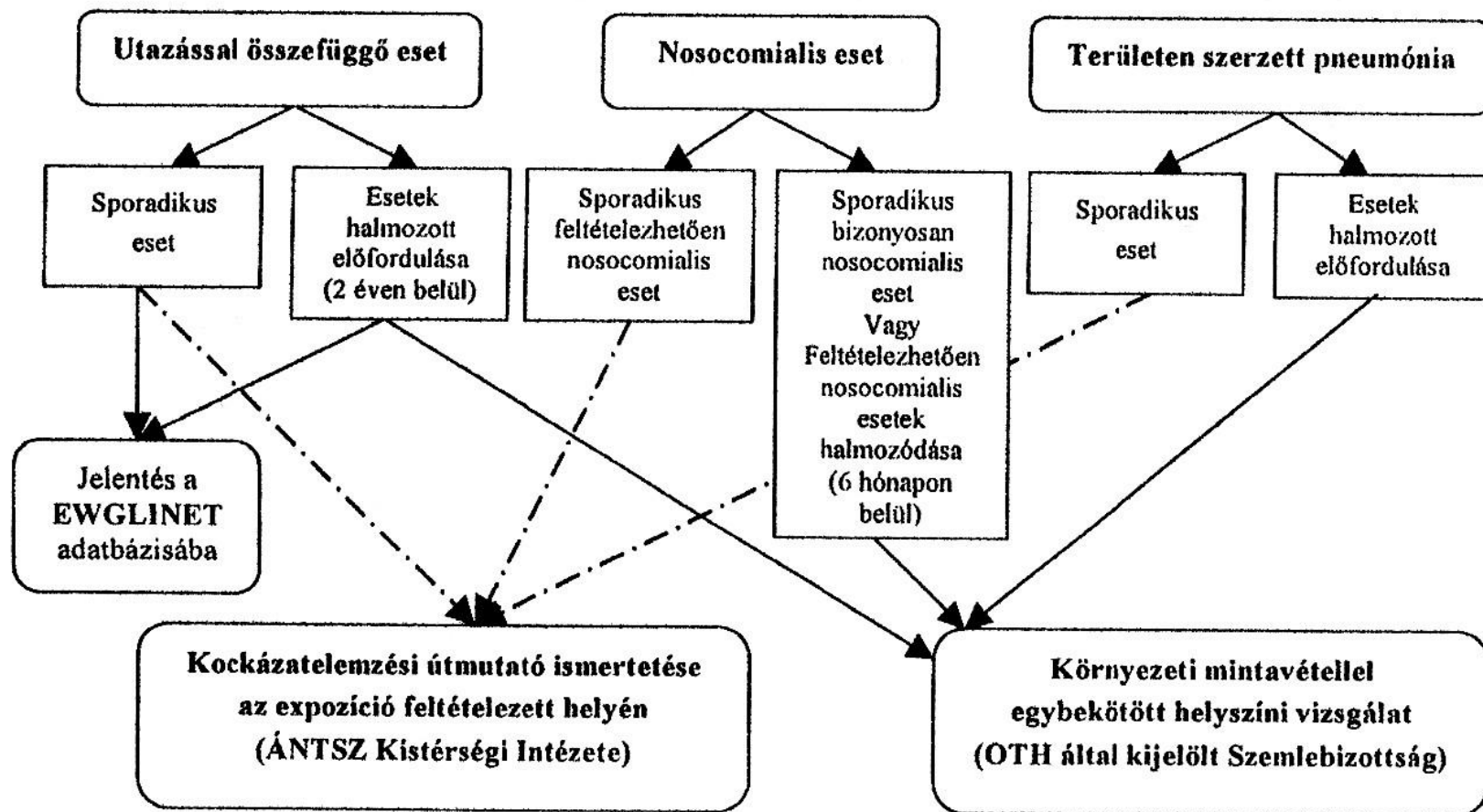
**AZ ORSZÁGOS EPIDEMIOLOGIAI KÖZPONT
ÉS**

**AZ ORSZÁGOS KÖRNYEZETEGÉSZSÉGÜGYI
INTÉZET**

MÓDSZERTANI LEVELE

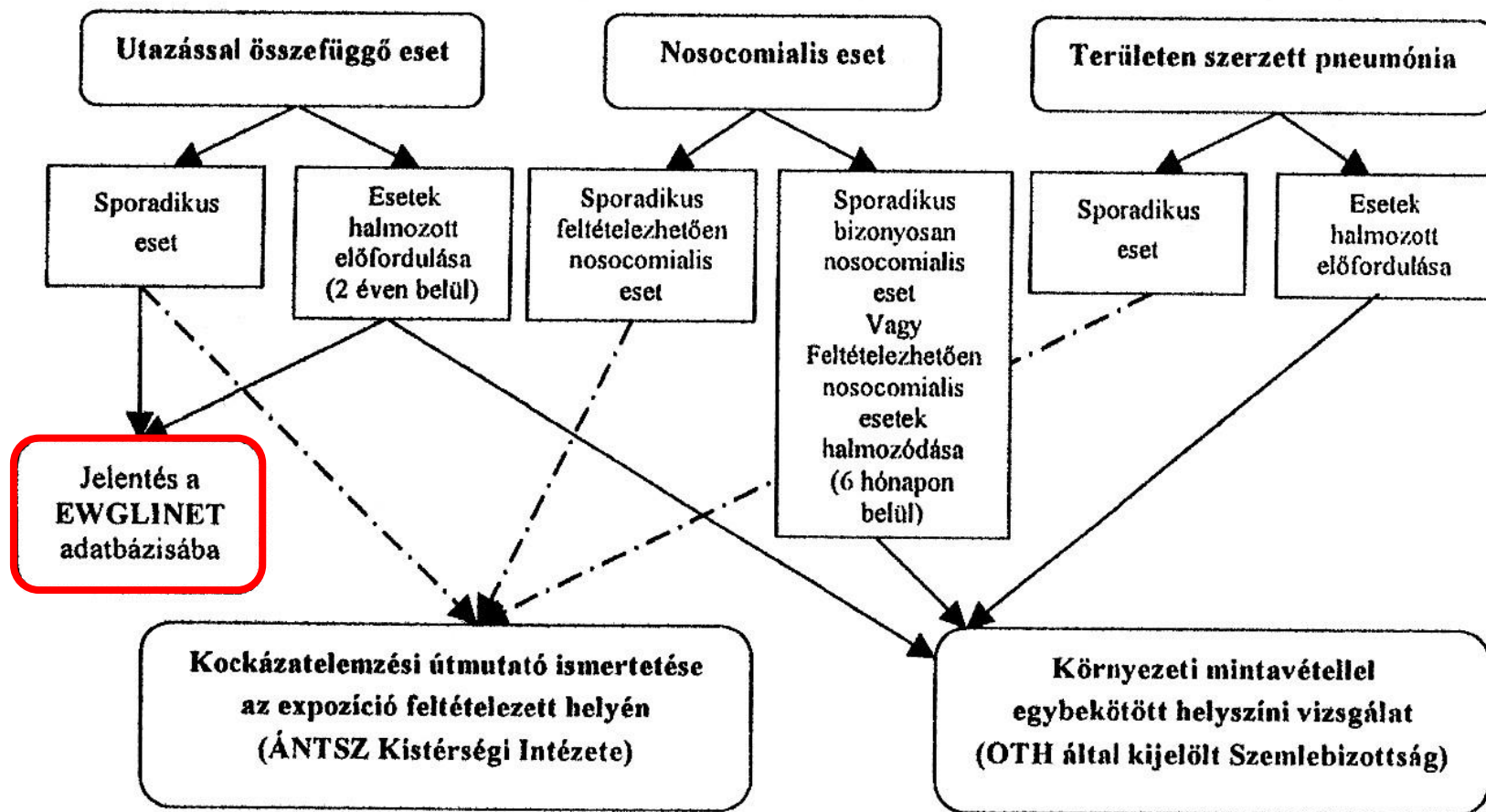
**A LEGIONÁRIUS BETEGSÉGRŐL ÉS
MEGELŐZÉSÉRŐL**

MINŐSÍTÉS ÉS INTÉZKEDÉS

Ha az eset egyik kategóriába sem tartozik, felmerül az otthoni expozíció lehetősége!

MINŐSÍTÉS ÉS INTÉZKEDÉS

Ha az eset egyik kategóriába sem tartozik, felmerül az otthoni expozíció lehetősége!

49/2015 (XI.6.) EMMI rendelet a Legionella által okozott fertőzési kockázatot jelentő közegekre, illetve létesítményekre vonatkozó közegészségügyi előírásokról

- A rendelet hatálya kiterjed a Legionella által okozott fertőzési kockázatot jelentő közegekre, illetve létesítményekre, azok üzemeltetőire, illetve tulajdonosaira.
- Legionella-expozíció szempontjából **kockázatot jelentő közeg**: azon 20–50 °C közötti hőmérsékletű víz és az azt tartalmazó berendezések vagy rendszerek, amelyek használata, működése, bemutatása vagy karbantartása során aeroszol képződés lehetséges. [**pl. HMV rendszerek**]
- Legionella-fertőzési **kockázatot jelentő létesítmények**: olyan közforgalmú létesítmények, amelyekben Legionella-expozíció szempontjából kockázatot jelentő közegek találhatóak. [**középületek HMV rendszerei**]
- **Fokozott** Legionella-fertőzési **kockázatot jelentő létesítmények**: az előzőek közül az egészségügyi és szociális intézmények, kereskedelmi szálláshelyek, nedves hűtőtornyok és azon közfürdők, ahol aeroszol előállító meleg vizű medencét üzemeltetnek, különösen pezsgőmedencét, élménymedencét, hidroterápiás kezelőt.

- Kockázatkezelési intézkedési szint alatt azt a Legionella-koncentrációt vagy 22 °C-on számolt telepszám vizsgálati eredményt kell érteni, amely az egyes, Legionella-fertőzési kockázatot jelentő létesítményekre, közegekre e rendeletben meghatározott értéket meghaladja.
  - **figyelmeztető szint;**
  - **beavatkozási szint;**
  - **azonnali beavatkozási szint.**
- A Legionella-fertőzési kockázatot jelentő létesítményekre, illetve a fokozott Legionella-fertőzési kockázatot jelentő létesítményekre vonatkozó előírások betartásáért a létesítmény üzemeltetője, ennek hiányában tulajdonosa felel.
- A Legionella-fertőzési kockázatot jelentő létesítményekben, illetve a fokozott Legionella-fertőzési kockázatot jelentő létesítményekben el kell végezni a kockázat egységes módszertan szerinti **felmérését**.
- Ha a kockázatbecslés, illetve a monitoring alapján megállapítást nyer, hogy Legionella-fertőzési kockázat, illetve fokozott kockázat áll fenn, haladéktalanul **kockázatkezelésről** kell intézkedni.
- A Magyarország területén működő nedves hűtőtornyokat az Országos Tisztifőorvosi Hivatal (a továbbiakban: OTH) által működtetett elektronikus rendszeren keresztül az üzemeltetőnek, ennek hiányában a tulajdonosnak **be kell jelentenie** az OTH részére.

<i>Legionella</i> csíraszám	Üzemeltetés*	Aeroszol képződés	Fogékony személyek száma	Kockázati besorolás
Nincs adat	megfelelő	csekély	csekély	alacsony
			jelentős	alacsony
		jelentős	csekély	alacsony
			jelentős	közepes
	nem megfelelő	csekély	csekély	közepes
			jelentős	közepes vagy magas**
		jelentős	csekély	közepes
			jelentős	magas
Kisebb mint a figyelmeztető szint (adott közegre)	megfelelő			alacsony
	nem megfelelő	csekély	csekély	közepes
			jelentős	közepes vagy magas**
		jelentős	csekély	közepes
			jelentős	magas
	Figyelmeztető és beavatkozási szint között (adott közegre)	megfelelő	csekély	csekély
jelentős				közepes
jelentős			csekély	közepes
			jelentős	magas
nem megfelelő		csekély	csekély	közepes
			jelentős	közepes vagy magas**
		jelentős	csekély	közepes
			jelentős	magas
Nagyobb mint beavatkozási szint (adott közegre)	a csíraszám feltételezi a nem megfelelő üzemelést	csekély	csekély	közepes
			jelentős	magas
		jelentős	csekély	magas
			jelentős	magas

* az 1-3. mellékletek alapján megfelel-e a 2.3. fejezetben részletezett jó gyakorlatnak

**a létesítmény jellegétől függően

„A jó gyakorlat” – ivóvíz és használati melegvíz rendszerek üzemeltetése

(Módszertani útmutató, 2.3.1.)

- „Ha az ivóvíz hőmérséklete az épület legtávolabbi pontján is 2 perces kifolytatás után 20°C alatt van, akkor az ivóvízhálózat alacsony kockázatúnak tekinthető.”
- „A használati melegvíz esetén a rendszer minden pontján folyamatosan 50°C feletti hőmérsékletet kell biztosítani a legionellák szaporodásának megakadályozásához”.
- „Ez az alábbi technika feltételek mellett biztosítható:
  - Az előállított használati melegvíz beállított hőmérséklete legyen legalább 60°C
  - A víz hőmérséklete egy perces kifolytatást követően valamennyi csapolón haladja meg az 50°C -ot, optimálisan az 55°C -ot.
  - A használati melegvíz rendszerben cirkulációt kell kiépíteni. A cirkuláció nélküli vezetékszakaszban a víz térfogata ne legyen több mint 2 liter

**Köszönöm
a figyelmet!**